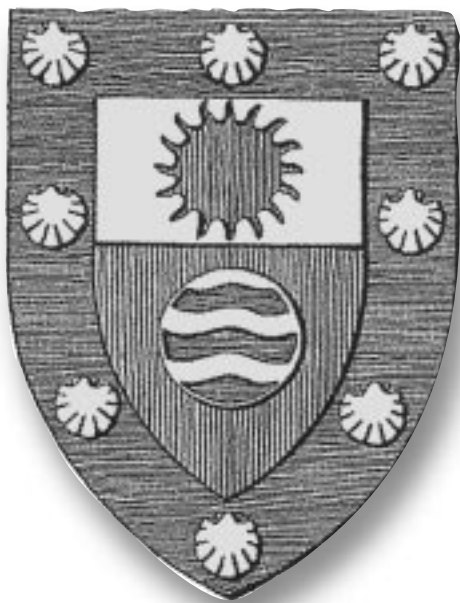

Vejby-Tibirke årbog 1999

© Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er kun tilladt med Vejby-Tibirke Selskabets skriftlige tilladelse. Undtaget herfra er korte uddrag til brug i anmeldelser.

Tryk:

BM Grafik Aps.

3210 Vejby · Tlf. 48 70 52 00

Layout, sats og reproduktion:

WICTOR grafisk produktion

www.wictor.dk · Tlf. 48 76 20 70

Oplag: 1000 eksemplarer

ISBN 87-88319-21-0

ISSN 0108-2906

Redaktion:

Niels Jørgen Larsen, Kirsten Jørgensen og Stig Olkjær.

Omslagsillustration: Vincents villa på Heatherhill. Gl. postkort

Indhold

Forord <i>Af Niels Jørgen Larsen</i>	5
Tisvildebanen 75 år <i>Af Jørn Larsen</i>	7
En Københavnerdreng fortæller <i>Af Henrik V. Lundsgaard</i>	17
Radiotårnet <i>Af Ole Ingerslev</i>	41
Ved Vejby Strand <i>Af Knud Brøns</i>	45
Vejby - Tibirke pastorat <i>Af Svend Konggaard</i>	67
Vejby-Tibirke Selskabet <i>Bestyrelse/adresse</i>	71
Åh Tisvildeleje CD <i>Medlemstilbud</i>	72

Forord

Wandy Tworek på en tømmerflåde, prins Harald på Heatherhill, Karl Bjarnhof på Bjørnshøj og købmand Ibsen på »Benbrækkerbakken«. Det er blot nogle af de personer, man møder i denne Vejby-Tibirke årbog, hvor københavnerdrengen Henrik V. Lundsgaard og lærersønnen Knud Brøns fortæller minder fra Vejby Strand-Heatherhill-området fra 1930'erne og fremefter.

Årbogsredaktionen har valgt at sætte fokus på denne del af vort område, som kun er begrænset behandlet i tidligere årbøger. Udover erindringerne fra Brøns og Lundsgaard kommer vi også tættere på nutiden med historien bag det Radiotårn, der siden 1957 har været et vartegn for Vejby Strand-området.

Men 1999-årbogen er også på skinnerne, idet vi markerer 75-året for forlængelsen af Gribskovbanen til Tisvildeleje.

Vi nærmer os med raske skridt år 2000, så dette er den sidste årbog i dette århundrede, ja årtusinde. Dermed er det også omkring 100 år siden mange kunstnere i »anden bølge« efter P. C. Skovgaard og J. T. Lundbye for alvor fik øjnene op for vort område. I næste års årbog har vi planer om bl.a. at sætte fokus på de kunstnere, som i disse år inspireres af omgivelserne.

Nogle af kunstnerne kan man møde allerede nu i forbindelse med det CD- og bogprojekt som John Kofoed Larsen står bag. Et projekt som Vejby-Tibirke Selskabet støtter, og som selskabets medlemmer kan hverve til rabatpris.

Årbogsredaktionen

Tisvildebanen 75 år

Af Jørn Larsen

Den 18. Juli i år er det 75 år siden, at det første tog kørte mellem Helsingør og Tisvildeleje: Tisvildebanen var åbnet.

Men Gribskovbanen er langt ældre.

Den åbnede som »Gribskovbanens Drift Selskab«, GDS, allerede i 1880, men dengang kun strækningen mellem Hillerød og Græsted.

I 1897 åbnedes strækningerne til Gilleleje og Helsingør. Allerede ved indvielsen her sagde en af talerne, at den nye bane til Helsingør kun havde én fejl: at den ikke gik helt til Tisvildeleje. Men taleren var også ejer af det helt nye Tisvildeleje Badehotel.

Næste gang, man kortvarigt hører om forslag til forlængelse af banen er i 1904, hvor nogle driftige mænd fra Tisvildeleje prøvede at vække interesse for planerne. Det lykkedes dog heller ikke denne gang, og da Folketinget i 1907 drøftede nye planer for danske privatbaner, blev en forlængelse til Tisvildeleje slet ikke nævnt.

Allerede i begyndelsen af dette århundrede var det så småt blevet populært at »ligge på landet« om sommeren.

Indvielsestoget ankommer til Tisvildeleje 1924

Kunstmalere og forfattere, bl.a. Johannes V. Jensen, slog sig ned i Tibirke Bakker, mens andre fandt ned til selve fiskerlejet. Her lejede man sig ind hos de fastboende fiskere, der så selv boede i et udhus, mens de tjente penge på landligerne.

De bedre stillede købte deres egne huse og sendte så deres tjenestefolk af sted en uges tid i forvejen, før de selv dukkede op. Så var huset klart til indflytning!

Men turen derop var besværlig. Med tog gik det fint til Helsing, men herfra måtte man så tage til takke med alle mulige transportmidler.

De rigeste lejede en droske, mens andre bumlede af sted på en hestevogn.

Helsing var støt og roligt vokset til en by af ganske pæn størrelse med trafikforbindelser i alle retninger fra forpladsen foran stationen.

Men behovet for en bane til Tisvildeleje voksede. Det var dog ikke let at få alle overbevist om berettigelsen af en sådan.

Helsing Station. Før 1924 var ruten videre herfra meget besværlig for sommergæsterne.

Men der var nu gang i sagen. I februar 1904 havde der været et møde med lidt mere end en snes interesserede i Tisvildeleje, hvor man havde nedsat en lille komité, der skulle arbejde videre med stille og roligt at få opbakning til forlængelsen.

Samtidig var der var planer om, at den nyåbnede Slangerupbane skulle forlænges fra Slangerup til Skævinge, så man kunne køre direkte fra København over Farum og Slangerup til Hundested. Fra Frederiksværk kunne der så være en sidebane til Tisvildeleje! Disse planer satte ordentlig skub i planerne om en bane fra Helsingør til Tisvildeleje, men også i den uenighed, der fulgte med om linieføring, finansiering osv.

De næste fire år skændtes man om, hvorvidt banen skulle gå gennem Ørby eller Valby, syd for eller nord for Vejby, hvor langt ned stationen i Tisvildeleje kunne ligge uden at forstyrre idyllen, om der skulle være rigtige stationer eller bare trinbrætter de forskellige steder langs banen o.l.

Ikke »brobisser« men »banebisser«

Økonomien kom selvfølgelig også ind i billedet.

Hvis banen blev forlænget, ville Helsingø så ende som Hen by på tvangsauktion, eller ville den tværtimod få et helt nyt opland med større muligheder for virksomheder og forretninger? Ville landliggerne flygte fra Tisvildeleje, eller ville der i stedet komme mange flere til - og var det i så fald godt, at der kom flere, eller ville området så blive overrendt?

Der var arge modstandere, der gjorde alt for at vælte projektet, men i 1912 var der dog blevet flertal for at ansøge staten om støtte til anlægget.

Sagen trak dog ud, og så kom første verdenskrig, hvor alt gik i stå - næsten. Endelig, i januar 1917, blev forslaget om statstilskud på halvdelen af den anslåede anlægssum vedtaget - først i Folketinget og senere Landstinget.

April 1918 var Privatbaneloven med bl.a. Tisvildebanen endelig vedtaget.

Men derved var skænderierne ikke forbi.

Hvor meget skulle landmændene have for den jord, de mistede - også videre og så videre? Gniderierne var endnu ikke forbi. Man sloges stadig om de sidste tilskud fra sognerådene. Således ville der ikke blive et holdested i Laugø, hvis man ikke fra Helsingø-Valby betalte sine 10.000 kr. til baneprojektet!

Næste problem var så de prisstigninger, der fulgte i kølvandet på 1. Verdenskrig.

Det hele var igen ved at falde på gulvet - man nåede endda at planlægge salg af de sveller, der allerede var indkøbt. Men fornyede anstrengelser gjorde dog, at de forskellige bidragydere gik med til at give så meget mere, at man i september 1922 kom i gang med arbejderne.

Selve arbejderne med banen og stationerne gik nogenlunde, som det var planlagt, men nogle få overraskelser kom man da ud for: der skulle bruges store mængder grus til selve banelegemet, og her var der ikke nok i den grus-

grav, man først havde satset på ved Mønge.

Altså måtte man ekspropriere et stykke jord ved Dyndmosegård, der lå to kilometer fra Vejby, og hvortil man måtte lægge et særlig spor.

Det var også svært at få fat i skinner efter krigen, men i 1923 fik man nogle brugbare fra Tyskland, hvorefter det sidste stykke kunne lægges.

I mellemtiden var stationerne ved at blive færdige.

Der var rejsegilde i Vejby og Tisvildeleje sidst på året i 1923, og Tisvildeleje Station kunne åbnes 2. juni 1924. Ørby og Vejby Station var klar 25. juni, og den 30. juni godkendte Privatbanetilsynet banen.

Det var så tid til en masse prøvekørsler, hvor folk i øvrigt kunne komme med gratis, inden det første officielle tog blev sendt af sted fra Hillerød til Tisvildeleje kl.9.40 den 18.juli 1924.

Men dengang som i dag var der ting, man ikke nåede at have klar: et af de helt nye damplokomotiver, der skulle bruges på den nye bane, var ikke færdigt til indvielsen, og remisen i Tisvildeleje blev først klar i oktober!

Bussen til Rågeleje holder på Vejby Station

Men så var der alle dem, der gerne ville stå på toget på Mstrækningen mellem Helsingø og Tisvildeleje.

Ja, Vejby og Ørby var jo klar, og Vejby fik allerede fra begyndelsen rutebiltrafik til Rågeleje.

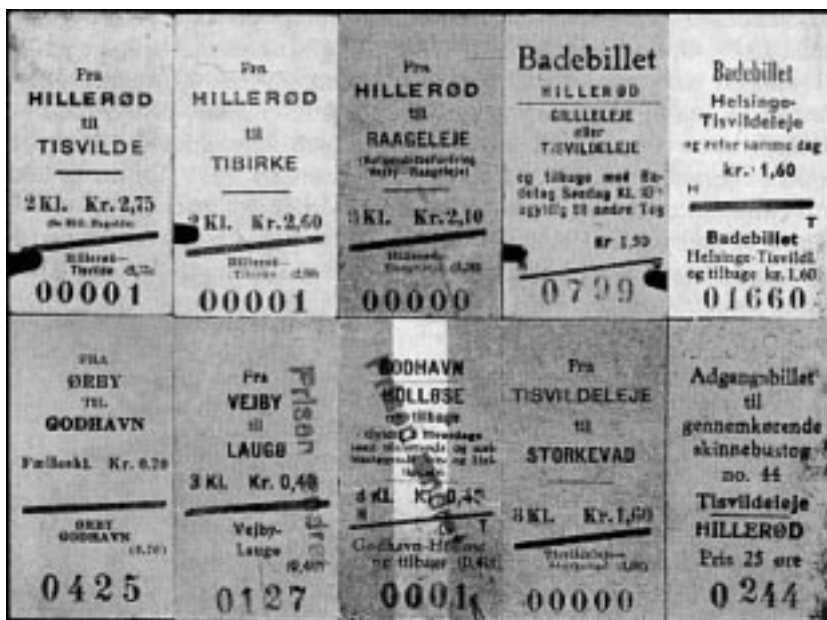
Men man skulle igennem syv års skænderier, inden man i maj 1931 fik lov til at åbne et skur og en grusperron ved Laugø. Mellem Vejby og Tisvildeleje lå der fra begyndelsen kun ét trinbræt, Tibirke.

Det var dog ikke nok til at dække hele området, og allerede i sommeren 1925 fik man både Holløse og Godhavn. Til gengæld var der billetsalg i Godhavn helt frem til 1952; hvilken luksus!!

Hillerød-Tisvilde (1923): Tog til Helsingø, videre med automobil.

Hillerød-Tibirke (1924): Solgtes kun indtil sommeren 1925. – Badebilletter gjaldt oprindeligt kun til visse tog; senere kunne alle tog i sommerkøreplanen benyttes.

Godhavn-Holløse: Billetten blev trykt i 1927, men da Godhavns billetsalg ophørte i 1952, var der ikke solgt en eneste af denne.

I Vejby stationsbygning havde man beboelse ovenpå og postekspedition og billetsalg nedenunder, noget der har været ved indtil for kun få år siden, da stationen blev lukket helt. Synd at se den ellers ganske pæne station forfalde, som det sker for øjeblikket!

I Tisvildeleje boede stationsforstanderen i stationen, der også rummede billetsalg og postekspedition, hvilket den jo stadig gør. Desuden var der i vestenden en aviskiosk, der dog lukkede i begyndelsen af 1960-erne.

Remisen, der fra starten kunne rumme fire damplokomotiver, er væk nu, da en del af den blev ødelagt i en kraftig storm i 1981, hvorefter man valgte at rive det hele ned.

Hvem kørte så på banen?

Ja, de lokale fyldte ikke så meget, selv om der i mange år var en pæn belægning af togene. Det, der virkelig gav rejssende, var landliggerne og de mange badegæster i sommerhalvåret.

Ved banens indvielse på Vejby Station 1924

Efter anden verdenskrig skød der sommerhuse op i store mængder – og kvaliteter – og en del mennesker her flyttede op til deres sommerhus allerede i maj og blev august måned ud.

Far, for det var jo oftest ham, der arbejdede, tog så toget på arbejde hver dag om morgenen og vendte hjem sidst på dagen. Bilpendlere var der stort set ingen af de første år efter krigen.

I selve sommerferien var der alle badegæsterne.

En del boede en uge på Badepension Helenekilde, Pension Tisvildehus, Tisvildeleje Badehotel og hvad de alle sammen hed, mens andre tog på en billigbillet en lørdag eller søndag ud og hjem samme dag. Det var indimellem meget store tog, der udgik fra Københavns Hovedbanegård og kørte direkte til Hillerød, hvor der blev skiftet lokomotiv. Herfra gik turen så non-stop til Tisvildeleje.

Motorvogn set fra Vejby station mod vest 1930

Banens materiel

Gribskovbanen har siden 1924 haft en skønsm blanding af materiel. Der var mange forskellige typer vogne, som i begyndelsen blev trukket af damplokomotiver.

Men allerede få år efter åbningen begyndte man for første gang at kigge efter besparelser.

Det er altså slet ikke noget specielt for vore dage!

Et damplokomotiv er dyrt i drift, især når der ikke er særlig mange med toget, og det kunne ikke løbe rundt med den lille, trofaste skare rejsende.

Banen anskaffede derfor nogle små motorvogne, som kunne køre alene og i de fleste tog sagtens rumme dem, der skulle med. I 1932 fik man yderligere tre motorvogne, og damplokomotiverne blev herefter kun brugt i de store søndags- og sommerbadetog. Dem var motorvognene alt for svage til.

Et par år efter krigen kom de røde skinnebusser, og herefter var det motorvognene, der gik på pension.

De sidste af dem holdt dog ud, til de nuværende orange-røde motortog kom, hvorefter det var slut med alle de gamle motorvogne af træ. Det var i 1965.

Samtidig var det også endeligt slut med de sidste af de gamle personvogne med åbne endepplatforme - dem man kunne stå ude på og kigge ned på skinnerne, mens toget kørte.

Og så - for et par år siden - kørte de sidste, nye flotte IC 2-tog deres første ture på Gribskovbanen.

Fra de første år med tre tog hver vej om dagen er der uægtelig sket meget til i dag, hvor man sidste år prøvede med halvtimesdrift hele dagen - og nær havde knækket halsen på det.

Med helt nyt materiel, der ikke rigtig er kørt til endnu og en meget intensiv køreplan, skal det gå galt - og det gjorde det. Banen tabte for mange rejsende, og det var klogt nok at genindføre den tidligere køreplan, hvor der kun køres med timedrift midt på dagen - så kan eventuelle forsinkelser fra om morgenen indhentes, før eftermiddags-myldretiden begynder.

Og samtidig får det nye materiel kort børnesygdommene af sig, hvilket allerede ser ud til at være sket.

Så hvis man ikke kaster sig ud i nye uovervejede eventyr med for stramme køreplaner og nedskæringer, skal de passagerer, man tabte, nok så småt vende tilbage igen.

Tisvildebanen har i sin levetid haft kun tre bestyrere eller direktører, som det hedder i dag : G. Thage, Hafstrøm-Krusenstierna og den nuværende direktør Niels Møller.

I dag eksisterer Gribskovbanen sammen med Frederiksværkbanen som Hillerød Privatbaner, og hovedkontoret ligger i Hillerød.

Til daglig styres al trafik fra Gilleleje Station.

Jørn Larsen

Jørn Larsen er født i 1949 og bosat i Tisvilde. Han er lærer på Vejby skole og interesserer sig meget for jernbanedrift. Jørn Larsen bruger en stor del af sin fritid i frivilligt arbejde i Nordsjællands Veteranbane.

Kilder:

Thomassen, P. Tisvildebanen 1924-1974

Dansk Jernbane Klub 1974

Wilde, B. Gribskovbanen 1880-1980

Dansk Jernbane Klub 1980

*Thyge, G. Tisvildebanens Tilblivelse og Historie 1924-1949
Hillerød 1949*

En københavnerdreng fortæller

Af Henrik V. Lundsgaard

Kommer man fra Rågeleje og kører ad landevejen mod sydvest, hvor den drejer ind i landet mod Vejby, kan man langt ude mod højre skimte et stråttækt, hvidkalket hus. En vej fører op til det. Huset hedder »Villa Rødkilde«, og vejen har taget navn efter det. Det var denne ejendom, mine forældre faldt for, da de i 1931 begyndte at se sig om efter en sommerbolig.

*Villa Rødkilde. Huset ejedes af familien Wandall
Oliemaleri af Poul F. Lundsgaard 1933*

Huset ejedes af familien Wandall og blev annonceret til leje for en periode i maj måned af fru Rigmor Wandall. Vi skulle blot henvende os til, jeg tror, det var fisker Svendsen i Rågeleje, han skulle nok sørge for det videre fornødne. Her flyttede vi så ind i maj 1931, mine forældre, min tre år ældre bror Ole og jeg selv, der kun var ét år.

Lejemålet blev fornyet hvert år indtil 1934. Da skulle min bror begynde i skolen. Derfor var det slut med at holde ferie i maj, og da Wandalls selv skulle disponere over huset i den egentlige sommerferietid, måtte mine forældre gå på jagt efter et andet feriested. Det fandt de i Hanebjerg Plantage, ikke langt fra Villa Rødkilde, men nærmere Vejby.

Det er her, min egentlige historie begynder, for det var til dette sted, vi vendte tilbage hver eneste sommer. Siden 1939, hvor det blev købt, var huset også rammen om gode sammenkomster med familie og venner i påsken, pinsen ja sågar julen.

I det efterfølgende vil jeg først sige lidt generelt om pionertiden. Dernæst følger et afsnit om, hvordan en sommerferie gik for os børn, så lidt om nogle af forretningerne, om lokalbefolkningen og endelig om min far som maler og tegner.

Pionertiden

Gårdejer Christen Christensen fra »Bybjerggård« i Vejby (nu Statoils ejendom) ejede Hanebjerg Plantage. Han havde opført fire huse til udlejning eller salg. De tre var allerede lejet ud, og mine forældre satte sig på det fjerde, nu kendt som »Skovhaven«, Hanebjerg Skovvej 1.

Huset var veldisponeret med rigelig opholds- og sengeplads og køkken med fuld kælder - lidt af et særsyn i et sommerhus bygget 1930. Der var garage med redskabsrum i siden og das i den modsatte ende. Vandforsyningen kom fra egen brønd og opvarmningen fra en kakkellovn i stuen. Til madlavning brugtes petroleumsapparater. Efterhånden kom der en række forbedringer til. Der blev indlagt elek-

tricitet og vand, der kom pejs i stuen og brændekomfur i køkkenet.

Det var i dette hus, at vi »lå på landet«, som det hed dengang, hele sommeren. Far tog sig nogle få feriedage, men ellers var han i byen hele ugen og kom kun derop lørdag-søndag. Det var en sand fornøjelse for min bror og mig at gå far i møde nede på landevejen, hvor han kom i bil lørdag eftermiddag. Far var altid ventet med glæde.

Grunden, der hørte til huset, var bølgeformet, fordi Christensen havde pløjet den og plantet sine birketræer i furerne. Da huset blev købt i 1939, gik min mor, der helt frem til sit halvfemsindstyvende år var en meget energisk og arbejdsom dame, i gang med at tynde ud i trærækkerne og planere jorden.

*Rågelejevejen med udsigt mod Heatherhill, med Hanebjerg til venstre
Gl. postkort*

Blomster og urter var min mors store interesse, derfor skulle der anlægges græsplæne, blomsterbede og ikke mindst en stor køkkenhave. Det skete al sammen med håndkraft, fra tidlig morgen til sen aften. Træerne blev savet til pejsebrænde og grenene lavet til optændingsbrænde og kvas til brug i komfuret. Til at hjælpe sig havde hun min far - der nu meget hellere ville ud og tegne og male - og os drenge, som - det skal indrømmes - med nogen modvilje måtte i gang med økse og spade. Det skal her nævnes, at arealet var blevet forøget hele to gange, så det nu udgjorde 3/4 td land. Det var hårdt arbejde at grave det store areal, fyldt med sten og rødder, igennem med håndkraft. Mor krævede meget af andre (men også af sig selv), og resultatet

*Familien Wandalls gule, trelængede villa - nabohus til villa »Rødkilde«
Oliemaleri af Poul f. lundsgaard 1934*

blev da også efter fortjeneste. Hvis jeg må prale lidt, så var hendes have – parken, som nogle kaldte den – i mange mange år en fryd for øjet. Der var roser, liljer, et væld af vintergækker og eranthis, dorthealiljer, blå anemoner, påskeliljer og tulipaner af alle slags. Rhododendron, dronningebusk, potentil og forsythia udgjorde også en del af blomsterpragten. Men også vilde blomster lyste op mellem strandstenene, som omkransede huset: storkenæb, engelskgræs og timian.

Køkkenhaven var et kapitel for sig. Kartoffler var det første, der blev dyrket, for at rense jorden, og kartofler udgjorde i alle årene en væsentlig del af køkkenhaven. Men der var også bønner, ærter, jordbær, salat, radiser, rødbeder,

*Den forlængst nedrevne Hedegården i Rågemark
Oliemaleri af Poul F. Lundsgaard 1935-37
Måske det eneste billede, der findes af gården*

for ikke at tale om krydderurterne, frugtbuskene og frugttræerne. Mor var kyndig på sit felt - men det vidste hun også godt - og ingen skulle belære hende om noget!

Alt dette eksisterede indtil omkring 1990. Så rakte kræfterne ikke længere. Stykke for stykke blev haven opgivet, og i dag er det ukrudtet, der lyser op. Græsplænen passes om sommeren af lokal arbejdskraft, men ellers sker der intet. Mor bor i sit hus, er nu 95, og kræver pasning og tilsyn tre gange om dagen. Et arbejdsomt liv visner langsomt bort, men hovedet er klart, og stadig kan hun kommandere med os.

Sommerferie

Det var ikke det rene driverliv at ligge på landet. Mine forældre - d.v.s. i denne forbindelse overvejende min mor - forlangte, at vi skulle deltage i stedets forskønnelse og vedligeholdelse. Det var der vel egentlig ikke noget at sige til, men det var lidt surt at skulle slå hele græsplænen, med håndkraft selvfølgelig, når stranden lokkede. Senere, da den nordlige halvdel af grunden fik lov til at vokse vildt, blev opgaven dog mere overkommelig.

Men selvfølgelig holdt vi ferie - rigtig ferie. Vi var fem nogenlunde jævnaldrende drenge, der mødtes om sommeren og udforskede egnen, sådan som drenge nu en gang gør det. Det var en herlig tumleplads, vi havde deroppe. Skoven med sin mangfoldighed af muligheder for at klatre i træer, lege skjul og afholde løbekonkurrence på stierne. Der var det store steppeagtige område nord for skoven, »sletten« kaldte vi det. Her gravede vi vore huler, lejede Stanley og Livingstone eller indianere og cowboys og skød med hjemmelavede buer og pile. Det var også her, vi anlagde vores dyrekirkegård, og det var i bakkerne, vi kælkede og stod på ski i de snerige vintre.

Når solen skinnede - og det gjorde den som bekendt hver dag i sommerferien - var vi på stranden. I de første år badede vi nærmere Rågeleje, fordi stranden var bedre med

sand og klitter. Da stenene kom tilbage, kunne vi imidlertid ligeså godt bade »nedenfor«. Der var også sten, men vi byggede bare nogle gryder og ryddede stier ud i vandet. Hver familie havde sin egen gryde, og for at præcisere »ejendomsretten« havde min mor malet vort navn med røde bogstaver på en stor sten ved indgangen. Det kunne føre til nogle - sådan følte vi drenge det - pinlige sammenstød med de formastelige personer, der ikke respekterede navnet.

Vi var vandhunde, svømmede meget, både over og under vandet, langs med stranden eller ud til den 2. revle. Det var nok lidt dumdrigtigt, for undervejs skulle vi over dybder på adskillige meter, men min far førte an, og så skulle vi også prøve. Selv som voksen kunne man ved lavvande kun lige

Vincent's villa, Heatherhill

De mange biler tilhører muligvis sognerådsmedlemmer,

samlet for at drøfte husets nedrivning

Gl. postkort

bunde derude, men sjovt var det at iagttage kysten fra denne afstand. Set i bakspejlet må det nok siges, at det ikke var noget godt eksempel at sætte for andre mennesker, voksne som børn, og vore egne børn har ikke dyrket denne form for konkurrence.

Her ender Hanebjerg Hulvej i dag. Den var i virkeligheden genvejen til Klitgården. Hegnet og lågen markerer grænsen mellem gdr. ejer Christensens og Vincents jorder. Stien til venstre på den østlige side af hegnet er sidste del af den nuværende Hanebjergvej. Den fører ud til vandet og forbi bl.a. Eva og Harry Meistrups hus. Oliemaleri af Poul F. Lundsgaard 1934

En meget yndet fornøjelse på stranden var det at lave tømmerflåder. Der var en del drivtømmer, og ved hjælp af hammer og søm flikkede vi nogle drabelige flåder sammen, som sagtens kunne bære to-tre børn. At voksne også fandt fornøjelse ved dem, fik vi et bevis på en dag, hvor vi kom tilbage efter frokost og så en voksen mand muntre sig i bølgerne med vor stolte flåde. Vi blev jo godt sure og forlangte den tilbage. Det fik vi også og blev iøvrigt senere meget fine venner med »sørøveren«, der viste sig at være den dengang meget populære violintroldmand, Wandy Tworek. Han havde lejet sig ind i garagen til tandlæge

*Parti fra stranden set mod Rågeleje
Oliemaleri af Poul F. Lundsgaard 1953*

Meyers hus (nu familien Lynggaards), og de næste dage var vi sammen med ham på stranden. Jeg kan endnu se ham for mig balancerende faretruende på flåden med et kamera i den ene hånd, mens bølgerne vippede flåden. Det kom der sikkert nogle sjove billeder ud af.

Der var to lokaliteter, som indgik i vores daglige tilværelse. Den ene var villa »Heatherhill« og den anden »sporvognen«. Dem vil jeg gerne sige lidt om.

Vi sluttede venskab med forpagtersønnen Kaj på Klitgården. Hans far havde opsynet med »Heatherhill«, og på den måde fik vi indblik i dette for egnen særprægede sted. Det var opført i 1910 af den engelske forretningsmand (te og smør), J. Vincent, som sommerbolig for ham selv og hans danskfødte kone. Vincent forærede i 1933 ejendommen til sin datter, Mrs. Edith Malmsley.

I 1939 havde huset været lejet ud til prins Harald og hans kone, prinsesse Helene. Det var også rammen om en del af historien i kriminalromanen »Midnatssamtalerne« af Otto Schray. Nu var Danmark besat, huset stod tomt og forfaldt, hjemløst, som det blev, af vagabonder og andre ubudne gæster.

Vi fik ofte lov til at komme med indenfor. Det var kostbart indrettet med høje egetræspaneler, egetræsparket og åbne pejse i stuerne fornedet og gamle hollandske kakler på badeværelserne. På bakketoppen vest for huset havde Vincent opført et lille lysthus af træ. Familien besøgte før krigen sin danske besiddelse ca. en gang om året, og jeg kan huske den sorte Rolls Royce i garagen ved Klitgården.

Vincent ejede de store lyngklædte bakker på begge sider af Rågelejevejen og kaldte området for »Heatherhill« efter sin engelske hjemegn. Desuden ejede han Hedegården i Rågemark. Den var ubeboet, og flere var interesseret i at købe den, bl.a. arkitekt Henning Greiffenberg, der var vores genbo. Men Vincent var ikke til sinds at sælge, gården forfaldt og blev til sidst revet ned. Min far malede den, formentlig i midten af 30'erne.

Mrs. Malmsley afhændede Heatherhill med tilliggende i

1958 til Vejby-Tibirke Kommune. Det var tanken, at det skulle omdannes til restaurant. Det blev opgivet, det meget forfaldne hus revet ned, bakkerne fredet og Klitgårdens jord udstykket til sommerhuse. Kun en stentrappe er der tilbage af dette smukke, særprægede sted.

Sporvognen! Der var virkelig tale om en sporvogn, en gammel linie 18. I to etager. Hvornår den var kommet derop, blev vi aldrig klar over, og hvem der havde anbragt den, fik jeg først mange år senere viden om. Den stod et stykke nord for vores hus, på det nuværende Hanebjerg Tværvej 1. Det var nok meningen, at den skulle bruges som sommerhus, men mange bekvemmeligheder var der ikke. Den underste del var intakt med sæder og stropper i loftet til at holde i under kørslen. Vognstyrerens fodklokke fungerede også, så der blev klemtet løs sommeren igennem. Beholderen til »Brugte Billetter« blev taget i brug af et mejsepar, så en form for liv var der da. Men bedst var det at være ovenpå, hvortil en vindeltrappe førte. Denne afdeling var beregnet til ophold i det fri i det gode vejr, og det benyttede vi drenge den også til.

I fantasien kørte vi lange ture i dette klenodie fra sporvejens barndom. Vi så aldrig ejeren deroppe, og en skønne dag var grunden solgt og sporvognen væk. Sic transit gloria mundi!

Den lokale befolkning

Gennem de 65 år, som mine forældre - siden 1980 min mor - har boet i huset deroppe i skoven, har de selvfølgelig lært ikke så få af den lokale befolkning at kende. Det var i første række de lokale handlende, som blev konfronteret med »disse tovlige københavnere«, der mavede sig ind på deres enemærker, men efterhånden blev der etableret et særdeles godt forhold til de allerfleste lokale folk. Det hænger måske sammen med, at de lærte at respektere mine forældre, særligt min mor, fordi de kunne bestille noget og ikke førte sig frem med fine storbymanerer.

Et par af Vejby's forretningsdrivende husker jeg særligt fra min barndom og første ungdom. Der var købmanden, Chr. Rejkjær, en gemytlig jyde, som havde slået sig ned i det nordsjællandske. Her drev han med sikker forretnings-sans sin købmandsforretning på Tisvildevejen med sin kone Sarah som medhjælper. I sin gamle Ford-varevogn kørte han ud til kunderne om formiddagen efter bestillinger og bragte varerne ud igen om eftermiddagen. Det var sandelig service! Han blev afløst af en anden ikke-sjællænder, bornholmeren Jens Peter Hansen. Han havde butikken i mange år og var den, der førte den ind i selvbetjeningsalderen. I dag er den hyggelige, gamle købmandsbutik afløst af det strømlinede og forkromede supermarked med masseudbud

*Parti fra bakkerne ved Heatherhill set mod øst (tæt på Strandbjerggård)
Oliemaleri af Poul F. Lundsgaard 1954*

af varer i delikate omgivelser, men man savner den gammeldags duft af kaffe, krydderier og købmandsvarer afmålt efter behov og langet over disken med et glimt i øjet og en personlig kommentar enten på jysk eller bornholmsk.

På Stationsvej boede Edmund Pedersen, der var skomager og vognmand. Han kørte taxa langt op i 70'erne, og hans stående bemærkning, når han kom for at hente os til toget fem minutter før afgang, var: »Vi skal nok nå det, du!«

Lidt længere tilbage i byen boede vores grønthandler i det gule hus i det nuværende Genvejen 2. D.v.s. han var egentlig postbud, men han og hans kone havde en givtig

Dette var i mange år den vej, der førte os til stranden.

Det er Vincents jord på den fjerneste side af lågen og hans bådmole på stranden.

Udsigt mod Rågeleje.

Et stykke til højre for lågen lå et lysthus af træ - Vincents tepavillion. Nedrevet 1958-60.

Oliemaleri af Poul F. Lundsgaard 1935-38

forretning med at sælge hjemmeavlede grøntsager, jordbær og andre bær. Det var navnlig fru i huset, jeg kom i kontakt med, og hun var en bestemt dame, der forlangte orden i sagerne og post til tiden. Et sjovt forretningsmæssigt islæt i datidens Vejby.

Så var der slagteren, Gunnar Larsen, med de kønne døtre! Jeg meldte mig altid, når der skulle bud til slagteren, men det var desværre ikke så ofte, for Gunnar Slagter var jo en af dem, der kom ud til os i skoven en gang om ugen.

Helt i særklasse for byen og egnen var »Halfdans Hjørne« oppe ved vejkrydset. Halfdan var en humørbombe, altid med en sang på læben til eget banjoakkompagnement og god for en frisk historie, selvom han havde en vekselindløsning hængende over hovedet og ikke vidste, hvor han skulle få pengene fra. Det begyndte med en almindelig kiosk med blade og tobak, og hans elskelige gamle mor betjente isboden ved siden af. De to var to alen ud af eet stykke. Senere udvidedes kiosken til at blive lidt af en kolonialforretning med kaffe og vin, og en overgang havde han også en »filial« oppe på Salgårdshøj. Det voksede ham nok lidt over hovedet, og bekymringerne sled mere på ham, end han lod sig mærke med. Han blev kun 65 år. Hans kone Lily, der drev frisørsalon i privaten ved siden af, førte forretningen videre, indtil også hun faldt bort i en tidlig alder. Deres datter Hanne og hendes gemal, Henning Zarrs, har nu omsider fjernet det gamle, forfaldne, men minderige hus, der i mange år var rammen om et muntert men også skrøbeligt liv. Med Lily og Halfdan Hansens bortgang blev Vejby et farverigt og afholdt ægtepar fattigere.

Ud af Tisvildevejen lå »Cykel-Peters« værksted. Han var også en af Vejbys personligheder, der var med til at gøre byen værd at besøge. I de sidste år før hans død, talte jeg ofte med Peter Andersen, mens han lappede min cykel. Han fortalte bl.a., at det var hans onkel, der havde fået slæbt den føromtalte gamle linie 18-sporvogn op i Hanebjerg Plantage. Han var en dygtig, hurtig og pålidelig cykelsmed, som jeg, der aldrig har haft bil, lærte at sætte stor pris på.

Oppe på Salgårdshøj var der nok en købmand, som talte flere af plantagens beboere blandt sine kunder. Det var købmand Ibsen, helt nøjagtig Knud Nebelong Ibsen. Han var halvfar til Ebbe Rode, mørklødet og med sort krøllet hår. Selv var han også lidt af en skuespiller. Han kunne i hvert fald lide at agere, hvilket han bl.a. viste den knastørre majdag i 1948, da der var ildløs i plantagen. Med en dødsforagt uden sidestykke kastede han sig i sin Opel Blitz varevogn med et defekt 2. gear (og vistnok også bakgear) ned ad Benbrækkervejen men kørte galt i de dybe hjulspor, væltede med bilen ud i mergelgraven og brækkede begge ben. Der var temperament i Ibsen, men en god købmand skulle han have været.

*Benbrækkerbakken var den stejle del af Klitgårdsvej (nu Rågevej)
fra Salgårdshøj til Klitgården
Jorden var leret og regn og smeltevand havde omdannet hjulsporene til dybe,
ujævne kløfter, der gjorde den farlig at færdes på, deraf navnet
Gl. postkort*

Parti fra Hanebjerg Tværvej
Oliemaleri af Poul F. Lundsgaard 1954

Det var iøvrigt en brand, der kunne have fået katastrofale følger, hvis det ikke havde været for østenvinden. Nu »nøjedes« den med at afbrænde et stort stykke af skoven nede omkring hulvejens fortsættelse mod Klitgården og stoppede først, da den nåede stenene på stranden. Min far og bror gik brandvagt hele natten og næste dag med. Havde vinden været nordlig, var det meste af skoven futtet af. Det var uforsigtighed med en hjemmebygget affaldsovn, der var årsag til branden.

Men vi behøvede i virkeligheden slet ikke at tage til Vejby for at få mad på bordet. De kom jo ud til os i skoven, alle de handlende. Det var som nævnt slagteren, der kom en gang om ugen (onsdag) og købmand Rejkjær. Bageren – det var Tisvildebageren – lagde også sin rute om ad skoven, og ostehandleren! Han kom med sine gule vogn trukket af en gammel hvid hest, kaldet » Claus«. Han var lidt af en personlighed med sit cykelstyrovereskæg, og han bragte altid et udsøgt sortiment af oste med sig i vognen. Det har dog nok været svært at holde varerne helt friske i sommervarmen, for det lugtede ikke så lidt, når han åbnede for lugerne. Han boede ved foden af Studebjerg i det lille hus, der i dag kendes som »Anes Hus«. Halfdan cyklede ud med aviser og ugeblade, og jeg kan endnu høre hans glade fløjten gennem træerne.

Et kapitel for sig var mælkeemanden. D.v.s. der har nok været flere, men ham, jeg husker allerbedst, var ham, som kom med sin ladcykel lastet med flasker, smør og æg. Han dækkede også Salgårdshøj med de mange stejle bakker, og selvfølgelig kunne han ikke nå ud til alle på en formiddag. Han asede op og ned ad bakkerne, og ofte kom han først til Hanebjerg langt ud på eftermiddagen træt, udslidt og med nervøse trækninger omkring øjnene. Jeg kan se ham for mig endnu, denne unge mand, som han var, men mærket af det opslidende daglige arbejde for at skaffe os fløde i kaffen og smør på brødet. Hvordan det gik ham senere hen, ved jeg ikke, men vi havde allesammen ondt af ham.

Der var andre i Vejby og omegn, vi lærte at kende. Det gjaldt Christen Laur. Christensen, gårdejereren fra »Bybjerggård«. Han var en driftig landmand, født på »Gunnekildegård«. I Hanebjerg havde han så plantet træer og bygget sommerhuse med udlejning og salg for øje. Han så tidligt, at der var penge i det, forretningsmand, som han også var. Vi kom på gården, som regel for at købe kartofler o.l. Ofte vankede der et glas frugtvin – til de voksne! Efter krigen solgte han bygningerne i Vejby og byggede nyt stuehus og avlsbygninger uden for byen mod Rågeleje. Han havde to børn, sønnen Erling, der overtog gården, og datteren Ellen, der boede hos sin bror. Hun var en særling. Man mødte hende altid på vejen mellem Vejby og gården, gående og klædt i sorte gevandter. Min far tilbød hende flere gange et lift, men det blev afslået på det bestemteste.

I Vejby boede også Karen Jørgensen. Hun hjalp til med rengøringen hver lørdag både hos os og hos andre i skoven. Livet havde ikke behandlet hende al for blidt. En søn omkom ved en drukneulykke ved Vejby Strand, men fru Jørgensen, som hun hed hos os, var udadtil smilende og i godt humør. Hun var properheden selv, både med sig selv og med sit arbejde, og det var egenskaber, min mor satte pris på.

I et af de to husmandssteder, der ligger på højre side af Møngevejen før svinget mod Ørby, boede Inger Nielsen. Hun blev senere gift Voidemann. Hun kom til os lige før krigen for at hjælpe til i huset, og det var både om sommeren, i efterårsferien og ved juletid. I en juleferie under en af de strenge vintre omkring 1940 var vi på kanetur til Tibirke med hendes far. Mange år senere traf vi Inger, der ekspederede i Brugsen i Helsingør – det var sjovt at genopfriske gamle minder.

Men centralt i denne sammenhæng står »Dynastiet Nielsen«. Det var en familie bestående af fire brødre og to søstre, som alle på nær én har sat deres præg på egnen, og da særligt i Hanebjerg og Rågemark. De var alle mørklødede og sorthårede – måske var der kulsvierblod i dem, jeg

ved det ikke, for deres baggrund kender jeg ikke. Til gengæld kan jeg fortælle lidt om deres liv og virke.

Der var var Marius, savværksejeren. Han havde sin virksomhed på Rågelejevejen, hvor Klitgårdsvej - nu Rågevej - munder ud. Han tilvirkede bundgarnspæle og hegnsstolper og havde også en stor produktion af sildekasser til fiskeauktionerne i Gilleleje. Og så lavede han skjoldrammen til mine forældres guldbryllup i 1976.

De roterende save havde selvfølgelig en stor tiltrækningskraft på os drenge, og vi kunne ikke stå for at finde en stump træ og prøve »om saven virkede«. Da blev Marius, forståeligt nok, virkelig vred og sendte os hjem. Savene var ikke afskærmede.

Marius var højt begavet, filosoferede meget og gjorde sig mange tanker om samfundet og vores måde at indrette det på. Han havde en god støtte i sin kone Ellen, der holdt godt hus i hjemmet med de tre børn foruden, at hun en overgang også passede et lille brøudsalg lige over for på Rågelejevejen. Der kunne man få landbrød.

Det var hos Ellen og Marius, at malerægteparret Vibeke Alfelt og Lars Åkirke fandt husly, da de omkring 1950 flyttede fra København. Mine forældre mødte dem og lærte dem så godt at kende, at de fik tilbudt et par af Lars' billeder, vistnok til 100 kr stykket. De takkede imidlertid nej, hvilket de senere fortrød, og det kan man jo godt forstå. Nu er Vibeke og Lars blevet et virkeligt kendt kunstnerægtepar og har fået en vej opkaldt efter sig i Tisvilde.

Nabo til savværket var Marius bror Rasmus. Han havde et sindigt gemyt med en langsom stemmeføring, der afslørede et tænksomt væsen. Han havde i sine unge dage haft lyst til en uddannelse på Landbohøjskolen, men en ulykke efterlod ham med en næsten kronisk hovedpine, så det måtte han opgive. Han drev sit lille gartneri derne ved landevejen og havde alle sommerhusbeboerne som kunder. Han fulgte nøje med i noteringen på torvet

og rettede sine priser ind derefter. Når vi købte, var det til en lillempet markedspris. Kun når mor ville sælge til ham af sine egne produkter, lå noteringen lidt lavere.

Rasmus gik til hånde oppe i skoven med al slags arbejde, der krævede hammer og spade. Han hjalp til med at rydde den nyerhvervede grund for birketræer og grave den igennem. Det meget brændte skulle opbevares tørt, og til det formål byggede Rasmus sammen med min bror hele to skure i tilslutning til garagen.

Rasmus var ungkarl og eneboer. En kone havde kunnet udrette underværker i hans lille hus, og han ville sikkert været blevet en god ægtemand, men det var som om det, der skete i hans unge dage, havde slået noget i stykker. Rasmus var pålideligheden selv, en rolig og stabil arbejdskraft. Kun når hovedsmerterne blev for voldsomme, svigtede han.

Christian var den tredje bror. Ham kendte jeg dårligt nok, og udover, at han gik til hånde på savværket og i gartneriet, ved jeg ikke noget om ham.

Fritz, den fjerde af brødrene, har lagt navn til Fritz Nielsensvej i Rågemark. Han var håndværker og byggede mange af sommerhusene i området, bl.a. mine forældres genbo, kommandør Kaalunds hus »Knasthytten«, Hanebjerg Skovvej 2 (nu nedrevet og erstattet af moderne byggeri). Hans søn, Erling, blev tømrersvend sammen med min bror, udlært hos Thyge Hjelmso i Vejby. (Det var iøvrigt Thyge Hjelmso, der forestod ombygningen af »Skovhaven« i 1968-69 samt af tilbygningen til vores eget hus i 1983).

Endelig havde brødrene to søstre. Dorothea, der var gift med husmand Jørgen Jørgensen i Rågemark (Jørgensvej). Jørgen sørgede for granstammer til savværket, som han hentede i Tisvilde Hegn. Vi drenge har ofte været med ham på hans hestetrukne vogn til Hegnet forsynet med madpakke og saftvand. Han var et dejligt menneske, rar og godmodig og en stor børneven.

Den sidste og eneste nulevende af de seks søskende er Karoline, der bor skråt over for savværket. Hun var gift

med Armand Christensen, der tidligt gjorde Karoline til enke. Hun var meget efterspurgt i nogle af de store sommerhuse, hvor hun både lavede mad og serverede, dygtig proper og flittig, som hun var (og er). Hos fabrikant Tobias Jensen i »Toppén« på Hanebjergvej 11 var hun fast engageret hele sommeren. I dag har Karoline passeret de 90 og bor på Trongården. De sidste mange år har Karoline og min mor set meget til hinanden, og de nærer stor respekt for hinanden.

*Købmand Rejkjær foran sin forretning på Tisvildevej i Vejby
Gl. postkort*

Min far som maler og tegner

Der er mange, der har skildret Nordsjælland - og ikke mindst vort lokale område. Guldaldermalerne gjorde det med et talent, der ikke er overgået før eller siden. Andre med lidt mere beskedne evner har også ydet deres bidrag til at fastholde den smukke egn for eftertiden.

Fælles for alle kunstnere er imidlertid deres begejstring for det, de ser og deres umiddelbare lyst til at fæstne det til lærredet eller papiret. Det er inspirationen, der er drivkraften for alle med et modtageligt kunstnersind, og så spiller det ingen som helst rolle, at det er gjort med vekslende talent. Glæden ved at male er lige stor hos geniet som hos amatøren.

Min far var amatør - på dette felt. Han havde et medfødt talent for at fæstne synsindtryk på papir eller lærred. Jeg har set hans skitsebøger fra de unge år, og det fremgår tydeligt, at det har moret ham at tegne og male. Når lejlighed gaves, når der var ro i lejren, når hans tilstedeværelse ikke var påkrævet til have- og andet arbejde, når omgivelserne med andre ord tillod ham at mobilisere sin kunstneriske modtagelighed, gik han med sit staffeli i hånden og cigar i munden ud og malede.

Hvad var det så, far malede? Hvor fandt han sine motiver? Det var altid huse og landskaber - ikke personer. Portrætter og i det hele taget levende væsener lå uden for hans talents rækkevidde. Derfor er alle hans billeder uden mennesker og dyr. Til gengæld kunne han fastholde en stemning ved havet, solnedgang, regnskyer og skumsprøjt med forrevne skyer. Motiverne fandt han i Rågeleje og Hanebjerg. Anders Friederichsen fra Det lokalhistoriske Arkiv i Helsingør sagde engang, at det bedste billede, far efter hans mening har malet, var et motiv fra stranden set mod Rågeleje. Man fornemmer blæsten, sandet, tangen og Kattegats bølger.

Far elskede området deroppe, lyngbakkerne, mosen, skrænterne og havet. Han holdt meget af skoven, hvor han har fastholdt stierne med de mange fyrretræer. Mærkeligt

nok har han aldrig malet vores eget hus - ikke på den måde ihvertfald - men et par motiver fra haven er det blevet til.

Jeg kan ikke fortælle om far som kunstner uden også at omtale hans aktivitet i tiden fra 1973 til hans død i 1980. Far og mor blev pensionister i 1973 og flyttede permanent op i deres ombyggede hus. Den megen fritid følte far trang til at anvende på en for ham kreativ måde - mor lagde jo al sin kreativitet i haven - så han begyndte at tegne. Tegne huse. Mange huse. Det var omegnens gårde og landsteder, som blev foreviget, ofte til glæde for ejerne. Han tegnede Pibe Mølle, og Anders Friederichsen blev så begejstret for det, at det blev sat i produktion i postkortstørrelse og solgt ved den nyrestaurerede og genåbnede mølle.

Det var virkelig en kunstnerisk udfoldelse, der gav hans sidste år et berettiget indhold. Far havde det godt, når han sad derude med tegneblokken i fred og ro i den dejlige natur. Hans sidste tegning var af »Den Internationale Højskole« i Helsingør - så vidt omkring nåede han.

Hører fars billeder ikke til de bedste i kunstnerisk forstand - og det gør de ikke - så har han ihvertfald skildret en række lokaliteter, som ikke eksisterer i dag, ja billedet af Hedegården er måske det eneste, der overhovedet findes af denne smukke gård. Man skal vurdere billederne også i dette perspektiv. Jeg ved, at der rundt omkring i sommerhusene hænger - eller har hængt - flere af fars billeder. Han lavede ligefrem lokaludstilling i det fri med en ikke ringe success.

Han har haft umådelig stor fornøjelse af at male og tegne, og han har glædet - og glæder den dag i dag - sin familie med dem.

Dette var så lidt af det, en københavnerdreng kunne fortælle om livet og menneskene i Vejby og omegn mellem 1931 og... ja egentlig er det jo ikke sluttet endnu. Vi selv har sommerhus i Rågemark, og min gamle mor bor stadig i »Skovhaven«. Hvordan det vil ende, kan vi ikke vide noget om. Meget kan ske, det har vi set. Men under alle omstændigheder kan jeg se tilbage på en dejlig tid deroppe

i skoven, hvor min bror og jeg lærte naturen at kende og blev fortrolig med elementerne.

Det er i taknemmelighed over at have fået lov til at opleve alt dette, at denne beretning er blevet til.

Henrik V. Lundsgaard

Note:

Nordsjælland og ikke mindst »vores« egn (Vejby, Tisvilde og Hanebjerg) er blevet skildret på mesterlig vis af de to malervenner P. C. Skovgaard og J. Th. Lundbye. Deres billeder blev vist på Statens Museum for Kunst for en del år siden, og det var meget morsomt at se kendte lokaliteter, sådan som de tog sig ud i 1843. Specielt har jeg hæftet mig ved Lundbyes billeder fra stranden ved slutten dels vendt mod Rågeleje og dels mod Vejby Strand. (Jeg ved godt, at det kan diskuteres, om det er vores slugt ved Heatherhill eller om det er den ved Vejby Strand. Det er svært at afgøre ud fra billederne, men jeg vælger selvfølgelig Heatherhill - versionen). Stranden har ikke ændret sig ret meget, så man kan udpege nøjagtig det sted, hvor han har stået med sit staffeli.

Disse dejlige malerier sætter selvfølgelig min fars billeder - og hvilken som helst amatør for den sags skyld. - i relief. Alle kunstnere har imidlertid det til fælles:, at de har lyst til at forevige noget smukt, når de ser det, og når jeg synes, far fortjener at få sit eget kapitel i denne beretning, er der flere grunde til det.

Far havde talent for at tegne og male - en evne som min bror alene havde arvet og udviklet til det sublime. (Vores yngste søn har også en snert af talentet). Det havde han dyrket siden sine unge dage.

Tårnet ved Vejby strand

En nabo fortæller her historien

om Vejby Strands vartegn siden 1957

Radiotårnet eller Radartårnet,

som det også er blevet kaldt af lokalbefolkningen

Af Ole Ingerslev

Lige så snart vi havde købt sommerhus ved Vejby Strand i 1963 begyndte børnene at spørge: Hvad er det for et tårn derhenne? Og hvor højt er det?

Børnene døbte konstruktionen Radiotårnet. Og hver lørdag, når vi kørte mod sommerlandet, var der konkurrence om, hvem der først fik øje på Radiotårnet i horisonten, når vi havde passeret Helsing.

*Tårnet 1999.
(Foto: Stig Olkjær)*

Højden ventede vi med, til børnene i skolen havde lært, at i en ligebenet og retvinklet trekant er de to andre vinkler 45 grader. En primitiv 45 graders-vinkel lavede vi af familiens vaterpas og nogle pinde. Så gik børnene langsomt ned ad Tårnstien og kiggede af og til op mod toppen af tårnet langs med den pind, der var hypotenusen. Da sigtelinjen lige netop ramte toppen, var de henved 75 meter fra tårnet. Og så måtte tårnet altså være 70-80 meter højt - terrænet skræner, så det var svært at måle nøjagtigt.

For nylig var der igen en af vore gæster, som spurgte min kone og mig, »hvad det tårn laver?«. Og så besluttede jeg mig for at forsøge på at finde ud af det.

Det kostede en stribe af telefonopringninger - og det er langt fra sikkert, at jeg har fået samlet alle oplysninger. Der er jo noget, der hedder tavshedspligt!

Bygget af italienere

Tårnet blev bygget af forsvaret som bygherre i 1957, men til brug for det britiske flyvevåben. Radiotårnet fungerede i samspil med tre andre tårne ved henholdsvis Frederikshavn, Vejle og Bale på Djursland og anvendtes til flynavigation - såkaldt hyperbel-navigation. Det vides ikke, hvordan englænderne i øvrigt anvendte systemet.

Det temmelig store byggeri blev udført af det italienske kommunikationsfirma Marconi og vakte betydelig opsigt. En tidligere medarbejder hos Falck-Zonen har fortalt mig, at alle oppe ved nordkysten dagligt fulgte med i, hvordan italienerne som edderkopper kravlede rundt i tårnet og byggede det højere og højere, mens de sang operaarier.

Tårnet anvendtes kun i den oprindelige rolle i 3-4 år, men har senere haft mange forskellige ikke-militære opgaver. Diverse antenner har været placeret på tårnet, der inden for forsvaret blev omtalt som »Vejby-senderen«.

Gennem årene er Radiotårnet blevet forvaltet af Søværnets Grundskole i Auderød ved Frederiksværk. Skolen stod bl.a. for udlejning af antenneplads på tårnet.

Da Falck i 1963 flyttede til stationen på Gl. Frederiksborgvej, blev stationens antenne flyttet fra det gamle vandtårn i Helsingør til Radiotårnet, hvor antennen også er placeret i dag.

Snart blev også et mobiltelefonfirma lejer. Desuden findes bl.a. en antenne, der indgår i kystlivredningstjenesten, som dækker kysten fra Hundested til Helsingør.

Sat til salg

Kort efter at Radiotårnet havde haft 40 års jubilæum, satte Forsvarets Bygningstjeneste tårnet til salg ved offentligt udbud. Og køber blev – som ventet – et mobiltelefonfirma.

Måske skal man ærgre sig over ikke at have købt »den lille sag«.

Man kunne have fået en stor sommerhusgrund med to træhuse plus tårnet, som står på fire vældige betonklodser og dækker et grundareal på små 10 m x 10 m. Selve tårnet – bortset fra antenner – måler 73 meter og ligger på en omtrent 47 meter høj bakke.

En radioamatør, som har været til vejs i tårnet, fortæller, at man har en helt vidunderlig udsigt, når man står på den aller øverste lille platform ca. 120 meter over havets overflade. Det højeste punkt i Nordsjælland nord for Hillerød!

Som nævnt var det ganske svært at få noget at vide om Radiotårnets første år – og det blev nødvendigt at tale med en del mennesker, idet mange, der har haft med sagen at gøre, for længst er pensionerede eller døde.

Et spændende rygte

Under min søgen mødte jeg et spændende rygte: En pensioneret tekniker fortalte, at det i sin tid hed sig, at vort tårn – eller rettere de fire tårne ud over Danmark – havde noget at gøre med U2- spionflyvningerne, som USA gennemførte i voldsomt stor højde midt under den kolde krig.

Der var bestemt ingen, jeg talte med, som ville eller kunne bekræfte eller afkræfte rygten. Men årstallene passer for resten helt godt: De superhjemmelige U2-flyvninger begyndte i 1956 eller 57 og sluttede, da den amerikanske pilot Francis Gary Powers blev skudt ned over Sovjetunionen 1. maj 1960 under en U2-flyvning fra Pakistan til Bodø i Nordnorge.

Nedskydningen skete på et tidspunkt og på en måde, der var voldsomt ubehagelig for Vesten: Efter langvarige forberedelser skulle »de fire store« mødes i Paris to uger senere, nemlig 16. maj.

I Washington troede man i nogle dage, at flyet var styrtet ned og piloten dræbt. Men flyet var skudt ned, og Powers var landet i Sovjetunionen med faldskærm.

Topmødet fandt sted. Optakten til mødet, forløbet og resultaterne blev spændende, men den historie skal ikke forsøges fortalt her.

P.S. »De fire store« var på det tidspunkt Eisenhower, Khrusjtjov, Macmillan og de Gaulle.

Note:

Artiklen om »Tårnet« har, i en anden form været bragt i »Sådan ligger Landet« nr. 18, juli 1998, der udgives af »Landliggersammenslutningen i Helsingør Kommune«; Sammenslutningen har 40 grundejerforeninger som medlemmer.

Artiklens forfatter, Ole Ingerslev købte sommerhus ved Vejby Strand i 1963 og bor nu som pensionist i sommerhuset hele året. Ole Ingerslev er formand for en grundejerforening og medlem af Landliggersammenslutningens forretningsudvalg.

For et par år siden blev forfatteren også formand for en ny afdeling af »Vejby Idrætsforening«: »10-kamp for 70-årige«, hvis medlemmer i gennemsnit er 70 år gamle.

Ved Vejby Strand

Minder fra sommerturene

til »Slugten« og Heatherhill

Af Knud Brøns

*Langt kønnere egne, vil gerne vi tro,
kan fremmede udenlands finde;
men dansken har hjemme, hvor bøgene gro
ved strand med den fagre kærminde...*

Når det søler fra Rågeleje, bli'r vejret godt; men når det søler fra Tisvilde, bli'r det regn. - Den gamle vejrspådom hører hjemme i Vejby, hvor man har Rågeleje i nordøstlig retning, mens Tisvilde ligger mod vest. For at forstå meningen med forudsigelsen må man kende det lokale ord »søle«, som simpelthen er betegnelsen for den rumlende lyd, der opstår, når havet tumler rundt med rul-lestenene langs med stranden. Enhver Vejby'er var i hvert fald i ældre tid fortrolig med denne særegne lyd, der kom fra Rågeleje, når vinden var østlig og fra Tisvilde-kanten, når vinden var i vest. Og det er jo almindeligt kendt i Danmark, at østenvinden jævnligt kommer med klart og godt vejr, mens vestenvinden ofte bringer fugtighed.

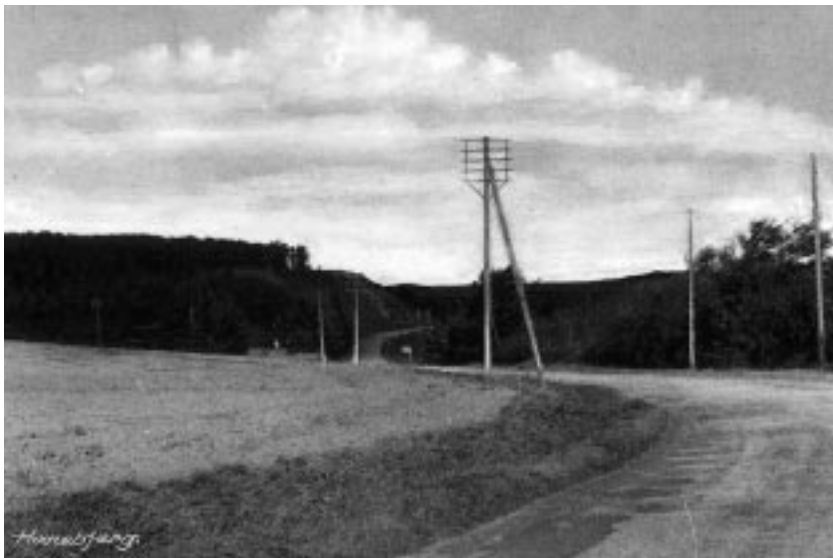
Rågeleje og Tisvildeleje er yderpunkterne af den del af Danmarks kyst, der på forskellig vis anvendtes af bl.a. Vejby'erne. Nærmest lå dog det stykke strand, som netop kaldtes »Vejby Strand«, og det er denne lille strækning, disse erindringsglimt skal knyttes til. Når »Heather Hill« tages med ind i billedet, kan det diskuteres, om dette skønne område rettelig hører med til Vejby eller Rågeleje; men lad det nu være.

For den, der i ældre tid ville fra Vejby til stranden, var der flere muligheder. Man kunne gå eller køre de godt to kilometer ad den stærkt bakkede vej, som i næsten lige linie førte direkte fra landsbyen til Kattegat. Ville man undgå bakkerne, kunne man bruge Rågelejevejen, indtil man nåede Hanebjerg mose ved »Heather Hill«. Her drejede man så til venstre ind mod Klitgården og nåede herfra ad krinklede småveje ud til vandet. Vi vil i tankerne prøve begge veje og undervejs lade minderne dukke frem.

Inden vi forlader Vejby, passerer vi to gamle gårde, som »fremskridtet« omsider har fået bugt med: Melhøjgård og »Chresten's gård«, som har måttet vige pladsen for henholdsvis boliger og en benzintank. Lige nord for »Chresten's gård« drejede »Vejby Strand-vej« af fra Rågelejevejen med retning op mod Melhøj. Lidt oppe ad bakken, hvor

Rågelejevejen set fra Vejby mod Heatherhill

Gl. postkort

kæmpehøjen majestætisk dominerer landskabet, går vejen nu skarpt til højre med retning direkte mod kysten. Det var en grusvej, vi i tyverne og trediverne bevægede os ad, og især her i svinget måtte man passe godt på, hvis man var på cykel; grus og løse sten kunne gøre det svært at holde køretøjet på ret køl. Op og ned – op og ned går det derudad. Nogle større og mindre landbrug passerer. På toppen af en af de seje bakker bor Karl Olsen, og på en nabogård nedenfor hans navnebror! For at skelne dem fra hinanden blev de af lokalbefolkningen kaldt »Karl Olsen på Bakken« og »Karl Olsen i Hullet«. –

Lidt længere fremme lå et lille fattigt husmandssted. En dreng herfra gik i min klasse i Vejby skole. Det har været hårde vilkår for den bette purk, som utvivlsomt har måttet slide i det for at hjælpe til med at holde hjemmet oppe. Resultatet var, at han oftest kom for sent hjemmefra og først nåede skolen, når vi andre var færdige med morgensangen; – hvis han da overhovedet kom i skole! Engang skulle han redegøre for årsagen til en fraværelse. »Ondt i maven« forklarede han. »Hvad havde du da spist?« spurgte læreren (min far). »Ded vå di bålsjer, jæ oed«, lød det ærlige svar – en replik, der sidenhen blev standardsvar, når nogen i vores familie blev stillet overfor lignende spørgsmål.

Bjarnhof på Bjørnshøj

I nden vi maser op ad den lange bakke videre ud mod stranden, passerer vi »Bjørnshøj«, hvor Jens Hansen residerede. Han blev sent gift, men fandt omsider sin »Eva« blandt de mange københavnere, der efterhånden kom til sommerlandet ved Vejby strand. På »Bjørnshøj« havde man en ekstraintægt ved at leje ud til sommergæster. En af dem var den kendte radiomand og skribent ved et af den tids ugeblade, Karl Bjarnhof. Han havde efter vel overstået ferie en artikel i bladet, hvori han efter den tids mening ret nærgående skildrede livet hos sine gæstfrie værtsfolk, der blev noget pikerede over gæstens »nærbilleder«.

Videre op ad bakken, lå der i gammel tid tre sommerhuse på højre side af vejen, lige inden vi når frem til en »korsvej«, hvor en spøgefuld i sin tid opsatte en vejviser med oplysning om, hvor mange kilometer der var til Rom ad de fire forskellige veje, »via Vejby«, »via Holløselund« osv. Det ene af de tre nævnte sommerhuse, det, der lå nærmest ved »Korsvejen«, tilhørte den berømte og feterede skuespillerinde Else Skouboe. Hendes datter Jytte, gik jeg i klasse med på Mørks skole i Hillerød, hvor hun var kostelev. En såre livlig pige med glimt i øjet; hun blev senere gift med den kendte billedhugger Henning Koppel.

Fra »Korsvejen« har vi nu flere muligheder for at komme fra vort høje stade ned til vandet. Vi kan køre ligeud, ned i et hul og op igen til endnu en »korsvej«, hvorfra vi ad en stejl vej til højre når ned til de offentlige arealer ved Vejby strand. Området, vi sidst er kørt igennem, har fra gammel tid været et ret eksklusivt sted at slå sig ned. På vejen ned ad passerer vi et stort sommerhus, der ejedes af professor Jørgensen (filosofi). Han var i sin tid et fremtrædende medlem af det danske kommunistparti. Via families bekendte kom vi lidt sammen med professorens, og jeg mindes som mindreårig, der ikke forstod en smule af, hvad sagen drejede sig om, at have overværet nogle livlige, dybsindige diskussioner ved disse sammenkomster.

Senere i livet fik jeg gennem en periode i 1948, da jeg lige var kommet hjem fra et længere ophold i England den elskværdige professorfamilie tæt ind på livet, idet jeg boede til leje hos dem et par måneder i Charlottenlund i en tid med udpræget bolignød. Når familien lå på landet, var det ikke ualmindeligt, at de færdedes inde og ude i deres område i »Adam og Eva-kostume - uden en trævl på kroppen.

Et lærd miljø

Helt ude på den høje skrænt lige i nærheden boede i sommertiden professor Marker i et stort lyserødt, muret hus. Og endnu en professor havde sommer-domicil

i nabolaget; det var professor Abrahamsen (musik). Så det var et lærd miljø på en tid, hvor antallet af professorer var til at overskue. Iøvrigt havde endnu en af slagsen sin gang i området. Han hed professor Ege, der som bekendt var en af dem, der fandt ud af det der med vitaminer. Han havde købt et lille husmandssted, »Enstengården«, mellem Rågelejevejen og Vejby-strandvejen, lige ved siden af den nuværende campingplads. Han indskrev sit navn i Vejby strands historie på en ganske særlig måde, men herom senere. Umiddelbart neden for professor Jørgensens lå et lille stråtækt husmandssted, og når det var passeret, var vi på den offentlige grund lige ved stranden.

Studebjerg, Heatherhill 1944

Foto: Knud Brøns

Vi smutter lige op til »Rom-korsvejen« igen. Herfra kunne man, hvis man ellers turde, komme til vandet ved, at man i stedet for at køre ligeud tog turen til højre ned ad »Benbrækkervej«, som et vittigt hoved døbte den, da der virkelig var sket et uheld af skæbnsvanger art på strækningen. Nede for enden af den lange bakke ligger den tidligere nævnte »Klitgården«. Bakken var (og er) usædvanlig stejl og bestod helt op i nyere tid kun af et par dybe hjulspor. Stride strømme af regnvand havde yderligere i tidens løb forsynet den med dybe huller, så det var ikke en strækning, man uden vægtige grunde begav sig ud på, når man var kørende – Men vægtig grund havde ovennævnte Jens Hansen, »Bjørnshøj«, en dag, da der var ildløs i et sommerhus ovre i »Chrestens plantage«. Man havde dengang en bestemmelse om, at den, der kom først til brandstedet, oppebar en beskedet dusør, jeg tror, det var det formidable beløb af 10 kroner. Men nu var der det uheldige, at Jens Hansen havde en konkurrent, som også aspirerede til de 10 kroner. Det var købmand Ibsen, der tidligere havde haft forretning i Vejby, men nu residerede ved Vejby strand. Han tog sin bil og begav sig med dødsforagt ned ad den stejle, ufremkommelige bakke, hvor Jens Hansen på cykel var ude i samme ærinde. Muligheden for at vige til side for den motorkørende var ikke til stede, så han blev i sit hjulspor og asede videre. På et tidspunkt blev den bagvedkørende dog for enerverende med sin tuden, og Jens Hansen så sig nødsaget til at reagere, men i forsøget på at komme op af hjulsporet væltede han, og det så uheldigt, at han brækkede det ene ben. Hvordan det gik med de 10 kroner, har jeg aldrig fået opklaret!

Lige nedenfor bakken går en vej til venstre ved et nu forsvundet lille vandhul, der engang vrimlede med salamandre og vårfluellarver med deres sindrigt byggede »huse« af pinde og strå; noget der nok kunne pirre en nysgerrig drengs fantasi og jægerinstinkt. Når han så tilmed derhjemme kunne slippe det indfangne bytte ned til guld-fiskene i sit akvarium, var der ingen ende på hans glæde,

indtil han opdagede, at akvariefiskene blev offer for de grådige »gæster«! Ad vejen ved vandhullet når vi så omsider atter frem til vort bestemmelsessted, Vejby Strand.

Hele skolen på badetur

Vi vil imidlertid slet ikke ned til vandet endnu; men tager turen inde fra Vejby herud endnu en gang, men denne gang ad den lidt længere, men mageligere, ikke så kuperede rute ad Rågelejevejen. Den går de første par kilometer næsten parallelt med Vejby Strandvej, og vi passerer Gundekildegård og Dyndmosegården og den store Strandhøjgård. Lidt længere fremme går vejen i dag skråt ned imod »Heather Hill«. I gammel tid skulle man ad den smalle grusvej, som førte ned mod Hanebjerg mose, og som drejede vinkelret uden om den lille ejendom, der lå her lige ved kanten af mosen. Det var ikke en vej, der var beregnet på biltrafik, men det var alligevel den, min far omkring 1930 valgte for at komme til stranden.

Det var dengang helt almindeligt, at skolen på gode dage i sommertiden kørte ud og badede i timen efter middagspausen. Hele »banden« blev sendt af sted på cykel, mens læreren med familie plus de få uheldige, hvis cykel var i uorden, kørte derud i bil, en rigtig høj gammel Ford (HGF), senere en meget firkantet Essex med vinkelrette hjørner. Jeg mindes tydeligt, at vi, når vi kom til ovennævnte skarpe sving lige ved Hanebjerg mose, sad med livet i hænderne; vejen skrånede lidt udad, og vi var hver gang sikre på, at nu gik det galt, vi måtte vælte!

Huset på hjørnet indrettedes på et senere tidspunkt til en slags savværk, og på et tidspunkt fremstilledes der bundgarnspæle og pæle til bølgebrydere eller høfder. De skulle sikres mod angreb af pæleorm, og det var inden, man fandt på at bruge kemiske imprægneringsmidler - man bankede store søm i ganske tæt ved hinanden, så ormene ikke kunne komme ind i træet. Mangen Vejbydreng har tjent en skilling ved at slå søm i stolperne.

Vejen slyngede sig nu uden om mosen, men ved ruinen af et gammelt fårehus drejede man fra og kørte op forbi »Chrestens plantage« og nåde hen til den tidligere omtalte »Klitgården«. Den var i sin tid ejet af en meget rig englænder - ham, der byggede det fornemme »Heather Hill« ude ved vandet i det skønne område, som stadig bærer det engelske navn, der på dansk betyder »Lyngbakkerne«. Stedet vender vi tilbage til senere. Klitgården brugtes af englænderen, Vincent hed han, bl.a. til garage til de to biler, som han medbragte fra sit hjemland. Vi kunne ad en smal markvej komme bag om gården og helt ned til stranden. Bortset fra »Chrestens plantage«, som så småt var ved at blive udstykket til sommerhusgrunde, var der ellers overhovedet ingen bebyggelse i dette store område med de mægtige bakker, der rejser sig lige op fra stranden. I stedet

Heatherhill fra Studebjerg ca. 1985

Foto: Knud Brøns

for at køre uden om »Klitgården«, kunne vi fortsætte hen til vores tidligere omtalte salamanderkær og herfra følge vejen ned til den offentlige grund ved Vejby strand. Her var det igen med livet som indsats at få bilen vendt på det meget skrå areal!

Mod øst og mod vest strækker høje klinger sig langs Vejby strand, men netop her, hvor vi nu befinder os, har smeltevandet ved istidens slutning banet sig adgang til havet; der dannedes en slugt, eller rettere to med en lille knold imellem, der den dag i dag står som et synligt minde om de naturkræfter, som i tidernes morgen formede det danske landskab. Et lille sivklædt kær lå lige indenfor den omtalte knold. På begge sider af slugten rejser sig de høje klinger. Før i tiden var bakkerne hen mod Rågelejesiden græsklædte helt ned til den oftest stenfyldte strand ja, der

Vejby Strand set mod Rågeleje ca. 1985

Foto: Knud Brøns

var endda et langt stykke vej østpå langs klintens fod et smalt vandret stykke land, hvor man kunne køre. Det benyttede folk sig af, når de med hestevogn skulle hente tang på strandbredden. I den modsatte retning fra slugten, altså mod vest hen imod Holløselund, var klinerne nøgne, og hvert efterår og vinter forårsagede stormene enorme skred i de sand- og især lerlag, som klinten består af. Mange af de sommerhuse, der lå yderst på skrænterne, var truet af nedstyrtning og måtte jævnlige tolde af deres areal til det grådige hav. Efter de store skred lå de anselige mængder blåler nede på stranden helt ud til vandkanten. Der var år, hvor man kun med vanskelighed kunne komme forbi, før vandet atter fik spulet strandbredden »ren«. De stejle, nøgne skrænter fristede os drenge til at forsøge os som »bjergbestigere«. Uden tanke for faren for, at vi kunne komme til at udløse nye skred, arbejdede vi os møjsommeligt opad, for det meste uden at komme helt til tops, idet de sidste meter som regel stod som en lodret lermur, der umuligt kunne forceres.

Strid om Knolden

Den lille »knold« eller bakke midt i slugten ved Vejby strand var på et tidspunkt genstand for en voldsom diskussion. Folk havde fra gammel tid betragtet den som offentligt tilgængeligt område, men om den matrikelmæssigt hørte til den tidligere nævnte »Enstensgården«, som ejedes af professor Ege, eller om professoren ligefrem havde købt knolden, skal jeg lade være usagt; nok er det, at en skønne dag stod der et plankeværk langs hele dens ene side og ydermere et skilt, der forkyndte, at arealet var privat, samt at færdsel her var forbudt. Det var en streg i regningen for de mange, som i generationer havde været vant til at færdes hen over knolden på vej ned til vandet; man tog sig selv til rette og skiltet forsvandt lige så hurtigt, som et nyt blev sat op, og det hæslige plankeværk, der virkede som en knytnæve i den smukke natur, blev udsat for hærværk. Et

gammelt kæmpe-vinanker blev af ejeren anbragt ved foden af den lille bakke for at tjene som badehus. Hvordan sagen rent formelt endte, ved jeg ikke; kun at ejeren i praksis opgav sin kamp - plankeværk og skilt forsvandt og freden og status quo blev omsider genoprettet.

Strandbredden ved Vejby strand var meget lunefuld. Et år kunne der være masser af sand, andre år var det næsten udelukkende sten, alt afhængigt af vind, strøm og bølger. Når man skulle ud og bade, måtte man som oftest møjsommeligt vade over et bredt bælte af rullesten, inden man nåede ud til det forjættede »land« - sandrevlen, der jævnlige stod med en høj og stejl kant ind mod landsiden, mens den skrånede jævnt udefter. Når skolen var på badetur, stod min far et stykke ude, og længere ud måtte man ikke komme. De fleste fik lært deres første svømmetag på disse ture.

Og herligt var det, når man med hinanden hænderne i en kreds legede 10-20-30 for på 100 at dukke ned under

Badende ved Vejby Strand i 40'erne

vandet. En yndet sport var det at svømme under vandet ind mellem benene på kammeraterne og så pludselig rejse sig og give dem en uventet dukkert. Pigezhvin og drengegrin gav genlyd inde fra bakkerne på land. Far lærte os også udspring på en ganske særlig måde. Vi trådte med den ene fod op i hans foldede hænder, hvorpå han kastede os bagover eller helt op over skulderen. Længere ude lå der endnu en revle, men der kunne man som regel ikke bunde. Da man som noget ældre med kammerater var ude at bade, var der som regel nogen dumdristige, der skulle ud og se, hvor dybt der var på anden revle. Og endnu længere ude stod fiskernes bundgarnspæle, som et fristende mål for de allerstørste vovehalse.

Om sommeren var der på gode aftener vældigt leben på stranden. Unge mennesker, ikke mindst karlene fra de omliggende gårde og landsbyer, benyttede især i høsttiden lejligheden til på en nem og behagelig måde at få

Nedkørslen til »Slugten« ca. 1985

Foto: Knud Brøns

snavset og sveden vasket af. Badeværelser var jo de færreste steder til rådighed for beboerne af karlekamrene.

En sådan smuk sommeraften gik vi hjemme i Vejby og var i færd med vores yndlingsbeskæftigelse, at spille krocket, da vi pludselig hørte udrykningshorn - babu babu. Det var noget, der sjældent skete, så vi slap omgående krocketkøllerne og for ned i byen; men ingen vidste andet end, at det vist var en ambulance, der kørte ud ad stranden til. - Senere viste det sig, at en af vore legekammerater var omkommet ved en drukneulykke. Verner på kun 12 år, søn af Jens Peter Jørgensen, Vejby, havde været med til leg på en tømmerflåde, der var kommet ud, hvor han ikke kunne bunde. Ved et uheld var han faldet »overbord«, og han kunne ikke svømme. Til kammeraternes bestyrtelse kom han ikke op igen, og da man endelig fandt ham, var alt håb ude. Han blev begravet på Vejby, hvor hans gravsten vist stadig

Vejby Strand ved »Slugten«

Foto: Knud Brøns

står lige i nærheden af det sted, hvor stien fra »Sandgraven« munder ud i kirkegården. Begivenheden fandt sted på et tidspunkt, hvor man begyndte at arbejde med genoplivning, og vi var nogen stykker, der fik en dystre baggrund for at lære metoden, der bl.a. blev praktiseret i skolernes større klasser.

Når vi efter middagsfrikvarteret var med skolen ved Stranden, blev hele flokken gerne derude, indtil skoletiden var slut. Efter at have badet, iværksatte far gerne forskellige lege. F.eks. anbragte han en mindre sten oven på en af den store, der lå så mange af lige i vandkanten. Herefter gjaldt det nu om fra en bestemt afstand med småsten at ramme den øverste, så den faldt i vandet. Det var også en yndet sport at forsyne sig med sten af passende størrelse og så klatre til tops på de høje bakker og se, hvem der kunne kaste en sten længst ud i vandet. Det var dog en leg, der kun kunne praktiseres, når der ikke var andre badegæster på stranden mellem bakken og vandet; det var nemlig ikke alle, der havde kræfter nok til, at stenen nåede helt ud i vandet! Min bror, Holger, var som regel den, der løb af med sejren i disse kasteøvelser. Han var iøvrigt også en frygtet modstander på langboldbanen; hvis man blev stukket af ham, kunne man godt bære mærker efter bolden i lang tid efter.

*Strandet fiskekutter ved
Vejby Strand i 1940'erne*

I stille vejr var det en yndet tidsfordriv at slå smut med flade sten, der i heldigste tilfælde kunne lave op mod en halv snes hop, inden den gik til bunds. Mens de »vilde« drenge morede sig med at slå kølbøtter eller at trille hele vejen ned ad de høje bakker, anvendte pigerne ofte tiden til at plukke blomster, som der var nok af på skrænterne. På visse tider var skråningerne

helt gule af kodrivere, på andre tidspunkter meget røde af blodrød storkenæb. Når »skoletiden« så var forbi, blev hele flokken sendt af sted hjemad, mens lærerfamilien jævnlige blev derude for at nyde badelivet og den medbragte eftermiddagskaffe i de skønne omgivelser. Det skete også jævnligt, at vi efter en tårn i vores store have kørte derud igen med den fyldte madkurv. Spændende var det at iagttage, hvordan tidevandet ved ebбетid afdækkede dele af revlerne, så der opstod småøer et stykke ude i vandet. Var vejret rigtig godt, kunne det hænde, at vi først vendte næsen hjemad, efter at vi havde iagttaget det storslåede skue, som en solnedgang ved havet altid er. Der blev indgået væddemål, om hvor lang tid det ville vare, inden den glødende kugle var helt væk derude i nærheden af Hesselø. Der var meget at lære om naturens love, bl.a. om jordens runding, som vi netop i denne situation »fik ind med skeer«. Vi fik af far besked om, lige i det øjeblik solen var væk, at skynde os op på bakken – så ville vi kunne få endnu et sidste glimt af den synkende sol! De mange skibe, der i dagens løb passerede forbi de forjættende blå bjerge, Kullen, ovre i Sverige, blev mindre og mindre, eftersom de nærmede sig horisonten, hvor først nederste del af fartøjet forsvandt, og siden blev masterne mindre og mindre, indtil det hele var væk. Anskuelsesundervisning af højeste klasse!

De mange sten, der jævnlige dækkede både stranden og det første stykke af havbunden, var til stor gene for badegæsterne, og der udfoldedes megen energi på at få ryddet så mange af dem til side, at man nåede ned til sandet og kunne få lavet en »gryde« til solbadning. Der blev også lavet stier i vandet ud mod revlen, så man kunne nå derud uden risiko for at brække benene. Det var dog ofte kun en stakket frist, før en kraftig blæst og bølgerne fik stenene »på plads« igen, og man kunne begynde forfra. Der blev fra landliggerens side flere gange gjort forsøg på at få etableret en regulær badebro, men det var en dyr historie, og det kneb vist med at få fordelt de økonomiske byrder, et sådant foretagende uundgåeligt medførte.

»Slugten« til Kattegat

Bakkerne på østsiden af slugten var som nævnt i min Barndoms- og ungdomstid helt beklædt med græs. Det har de seneste år desværre ændret på. Kraftige storme har drevet bølgerne helt op mod skrænterne, så grønsværen blev undermineret og begyndte at skride ud; nu er skrånin-gerne kommet til at ligne dem på vestsiden af slugten, nøg-
ne og golde ligger de og venter på, at nye skred skal gøre indhug på de ovenfor beliggende sommerhusgrunde, hvis ikke der gøres en indsats med anlæg af høfder - men det koster penge, mange penge! Hele området ovenfor bakkerne hen mod Rågelejesiden var før i tiden ubebygget helt hen til »Heather Hill«; i dag er det et stort sommerhusom-
råde. Man kunne dengang vandre på bakkekammen lige hen til et punkt på en bakketop, hvor et hegn spærrede for videre adgang. Men herfra kunne vi skue ned på det store, smukke domicil, som englænderen Vincent havde fået opført mellem bakkerne og lige i nærheden af vandet. Det var bygget i engelsk stil. Det blev revet ned for en del år

siden, men i de sidste år inden nedrivningen lå det hen som halvvejs ruin, hvor alle og enhver kunne vandre rundt og se på resterne af den for-
dums herlighed. Heldigvis greb de offentlige myndighe-der chancen, da hele området blev sat til salg, og i dag er »Heather Hill« en af egnens turistattraktioner. En del af det nu fredede areal ligger på den modsatte side af Rågeleje-
vejen, hvor bl.a. det smukke lyngklædte »Studebjerg« teg-ner sig smukt i landskabet med den store Hanebjerg mose ved sin fod.

Det tidligere redningshus og
trappen ved »Slugten« til stranden
Foto: Knud Brøns

Studebjerg var forøvrigt stedet, hvor nogle af svæveflyvningens pionerer engang sidst i tyverne gjorde forsøg på at komme i luften. Jeg var kun en bette purk, da jeg med mine forældre overværede dette sceneri. Det primitive fly blev med et spil trukket ned ad bakken, og pludselig slap det virkelig jorden og svævede nogle snese meter, inden jordforbindelsen atter blev etableret.

Siden var svæveflyverne jævnligt i aktion i vores nabolag. Man gik i luften over de høje klinter mellem Tisvilde og Holløselund. Når der var pålandsvind, skabtes der gunstige »opvinde« over skrænterne, hvor flyene kunne holde sig svævende i timevis. Der blev flere gange sat danmarkskord netop herude ved Tisvilde. Men vi skal tilbage til Studebjerg, som engang var åstedet for nogle drabelige begivenheder. Her på bakkens top blev rejst en galge med dertil hørende »hjul og stejle«, hvor man på middelaldervis klyngede folk op! Det foregik imidlertid på et tidspunkt kort efter sidste krig. Det hele drejede sig dog kun om et afsnit af en filmoptagelse, der blev henlagt til dette tilpas øde og vildsomme sted!

Royalt besøg

Den nærliggende Hanebjerg mose er resterne af de vandmasser, der ved istidens afslutning opstod ved isens smeltning, og som her ligesom ved Vejby strand bandede sig vej til havet gennem den dal, der nu fører gennem »Heather Hill's« bakker ud til Kattegat.

I tiden op til sidste krigs udbrud var englænderen på langt sommerbesøg så at sige hvert år. Et år havde han i en periode lejet (eller lånt?) sit »sommerhus« ud til prominente, ja kongelige personer. Om ikke min hukommelse spiller mig et puds, var det prins Harald med familie, der residerede her i en ferie i trediverne. Han havde jævnligt besøg af slægtninge, bl.a. nevøen, kong Christian d.10. og dronning Alexandrine. Det var, som tidligere nævnt, muligt at gå oppe på bakkerne ved Vejby strand helt hen til »Heather

Hill«-hegnet, hvorfra man havde det herligste kig ned på det mondæne sommerhus med den store terrasse, hvor den kongelige familie sad og hyggede sig. Mange Vejbyere og landligere benyttede sig af denne mulighed for at få et glimt af de royale herligheder.

På den modsatte side af det engelske »herresæde« strakte sig et højtliggende plateau hørende til Strandbjerggård, som ejedes den navnkundige ingeniør Hostrup Pedersen, der spillede en rolle i modstandsbevægelsen under krigen. Det nævnte areal var forlængst opgivet som agerjord og lå hen med græs og spredt beplantning. Det blev i en årrække inden krigen anvendt af det danske militær til skydeøvelser, og det var naturligvis noget, der kunne lokke os drenge til! Vi kunne inde fra Vejby både høre og se, når disse begivenheder fandt sted. Kanonernes brag kunne man slet ikke undgå at bemærke. Og når vi så kiggede ud mod vandsiden kunne man observere et fly, som i en lang line trak »skydeskiven«, en slags aflang ballon, efter sig. Når kanonbraget havde lydt, varede det et stykke tid, inden vi kunne se en røgplet i nærheden af ballonen, og lidt efter kom så endnu et brag – når granaten eksploderede ude ved målet. Det var den forsinkede lyd af eksplosionen, der udløste røgpletten. Endnu et eksempel på naturens love omsat i praksis: lyden bevæger sig meget langsommere end lyset! Et fænomen som vi også jævnligt fik demonstreret, når vi ved stranden så fiskerne banke bundgarnspæle ned. Maskinens store faldhammer kunne man se ramme pælen, hvorefter der gik en rum tid, inden drønet nåede ind til os.

Engang var min fætter, som kornet-elev, leder af militærøvelsen herude ved »Heather Hill«, og vi fik lov til at gå rundt og iagttage alle »herlighederne«, se i de avancerede kikkerter og røre ved kanonerne; blot måtte man passe på at holde sig for ørerne, når der blev skudt! Da vi havde fået nok af at kigge på, gik vi ned til vandet for at vandre tilbage til Vejby strand. Ved den lejlighed fik jeg et af mit livs største chok. Pludselig begyndte de at skyde med kanonen lige over os. Den stod med munden ud over bakkekam-

men, og braget og lufttrykket forplantede sig ned ad skrænten med en sådan kraft, at vi troede, vort liv havde ende. Vi kastede os ned i sandet og afventede, at engle skulle komme og afhente vore afsjælede legemer! Det varede nogle dage, før vores hørelse igen var nogenlunde normal.

Strandbjerggård havde en bestyrer, Hareskov (stavemåden er vist ikke rigtig?) Han kom sommetider hos os i Vejby, og engang fik jeg tilbud om sommerferiejob på gården. En af de vigtigste indtægtskilder på gården var et stort hønseri med bl.a. opdræt af kyllinger, som man selv slagtede og solgte til de mange landligere. Der blev afgivet bestillinger dagen i forvejen, så man vidste præcis, hvor mange, der skulle af med hovedet den næste dag. Det blev mit job i denne sommerferie at fange, slagte, skolde og plukke kyllinger. Når de så var færdige, skulle de afleveres og betaling opkræves.

Tyskerne på Salgårdshøj

Vi vandrer nu tilbage til Vejby strand og vil nu tage en lille tur vestpå mod Holløselundsiden. Det går stejlt opad, og vi er da også ved nordkystens højeste punkt, Salgårdshøj (49m over havet). Hele dette højtliggende område kom under sidste krig i tyskernes søgelys som et ideelt sted at anlægge et forsvarsbatteri. En lang række sommerhuse blev eksproprieret og arealet afspærret. Og så gik det ellers løs med gravning af skyttegrave og opbygning, eller rettere nedgravning af kanonstillinger og opstilling af diverse slags skyts, indretning af mandskabsrum og hvad, der ellers kunne være behov for til sådan et anlæg.

Herfra kunne man beherske en stor del af det sydlige Kattegat med indsejlingen til den vigtige rute gennem Øresund. Da krigen sluttede overtog danske frihedskæmpere, heriblandt den tidligere nævnte købmand Ibsen, i første omgang opsynet med stillingen. Købmanden viste gerne det hele frem for interesserede, og vi fik lejlighed til på nærmeste hold at studere de forskellige slags skyts, som

tyskerne havde efterladt på stedet. Blandt andet stod der et såkaldt »Stalinorgel« - en slags kanon med fire parallelle løb, som var synkroniserede til at skyde i hurtig rækkefølge lige efter hinanden, så længe der blev trykket på aftrækkeren. Djævelskabet var installeret på en drejeskive, så det hurtigt og let sammen med skyttens sæde kunne bringes til at pege i alle retninger, og vippes kunne det også, så der kunne skydes efter fjendtlige fly. Ved siden af lå der dynger af skarp ammunition! Det hele var tilsyneladende forladt ganske pludseligt og i største hast, uden at nogen havde keret sig om det militære isenkram. Også mandskabsbarakkerne flød med alskens interessante sager, som ingen af tyskerne havde fået tid og lejlighed til at bringe af vejen ved den pludselige kapitulation. Området forblev iøvrigt afspærret, indtil ansvarlige danske myndigheder kom til og

Udsigt fra Salgårdshøj mod Hesselø

Foto: Knud Brøns

fik ryddet op, og der forestod nu et større stykke arbejde med retablering af ejerforholdene, erstatninger til de oprindelige ejere og genopførelse af nedrevne sommerhuse.

I vandet lige nedenfor fandt nogle unge mennesker for en del år siden en del middelaldermønter liggende på sandbunden. Man varskoede heldigvis Nationalmuseet, der sendte kyndige folk til stedet, og en undersøgelse viste, at der på stedet i sin tid var strandet en middelalderbåd, som i flere hundrede år havde været dækket af sand, og som nu ved en storm var blevet delvis afdækket. Mange spændende sager kom for dagen og var med til at kaste lys over en gammel begivenhed, som ingen i vore dage havde nogen som helst anelse om - en stranding blandt mange, som i tidens løb har fundet sted også på disse kanter.

Et stort skib var i min ungdomstid i en storm kommet for tæt på kysten og sad fast i havbunden ud for Vejby strand. Først efter flere dages arbejde lykkedes det for Switseres bjergningsbåde at få fartøjet bragt flot igen.

Vi vil afslutte vores tur til Vejby strand med at gå ud på Salgårdshøj. Stedet, vi står på, er heldigvis offentlig tilgængeligt. Det var købmand Dohn fra Helsingør, der i sin tid klarsynet så, at netop dette sted ikke burde være forbeholdt en tilfældig grundejer. Han købte grunden og overdrog den til offentligheden. Udsigten fra Salgårdshøj er i klart vejr imponerende. Ser man mod øst, tegner Kullens markante profil sig med Hallandsåsen, hævede sig bagved. En stadig strøm af skibe, store som små, passerer døgnet rundt, året rundt på vej mod eller fra Øresund og Østersøen. Under krigen med dens påbud om mørkelægning i det besatte Danmark var det en fryd ved aftenrøde at se de frie svenske byer, Mölle og Höganäs, ugenert sende deres lys mod den dunkle himmel, og vi godtede os inderligt over, at her havde de engelske flyvere da nogle faste holdepunkter at pejle efter! Vender vi blikket mod vest, har vi først den lille Hesselø med sit fyr, og længere omme ligger Sjællands nordvendte kyster udbredt for vort øje. Et langt stykke

med skov (Tisvilde hegn og Asserbo plantage) efterfølges af kysten helt ude ved Hundested, ja, endnu fjernere ude dukker stumper af Odsherreds bakkede Kattegat-kyst op. Det ligner nærmest en ørække, fordi kun de højeste dele af landskabet når op i horisonten over havet. På gode sommeraftener samles på Salgårdshøj ofte en skare mennesker for herfra at se det sidste glimt at den glødende solskive, når den dukker i havet ude ved Hesselø for efter en kort sommernat at dukke op igen ude over Kullen. At opleve en solnedgang fra dette skønne sted er en oplevelse, man sent glemmer!

*Havet omkring Danmark, vort moderlige hav,
blåt som vore øjne og blidt som vore drømme,*

dig elsker vi, o hav, og dig vi hører til.

L.C.Nielsen

Note:

Knud Brøns, der nu er bosiddende i Egå ved Århus i Jylland, havde sine barn- og ungdomsår i Vejby. Hans far var daværende førstelærer Andreas Brøns, Vejby Skole (1923-59).

Knud blev selv lærer og kom senere til Blistrup Skole fra 1950-70, hvor han i de fleste år også selv var førstelærer.

I årbogen fra 1990 fortalte Knud Brøns om sin fars virke i artiklen: «Kan I huske dengang - ? Træk af livet i Vejby Skole, mens degnen hed Brøns.»

I 1997 årbogen foretog Knud Brøns »En vandretur i fortid og nutid« i artiklen »Fra Vejby til Tibirke«.

Erindringsglimt fra tiden i Vejby-Tibirke pastorat

Af *Svend Konggaard*

Når man skal prøveprædike for et menighedsråd, sker det aldrig der, hvor man søger embede, men i et nærliggende sogn, nemlig Græsted. Efter gudstjenesten indbød de to menighedsråd min kone og mig til frokost på Græsted kro. Her fik vi at vide, at den nye præstebolig, der var stillet i udsigt til det ny præstepar, ikke ville blive opført. Der havde været stort postyr, diskussioner, avisskrivelser og underskriftsindsamling. Kampen for bevarelse af den gamle præstegård fik størst tilslutning. Vejby gamle præstegård undgik nedrivning, gennemgik halvandet års restaureringsarbejder og står der endnu som bolig for sognepræsten i Vejby-Tibirke pastorat.

Svend Konggaard

Stordrift

Der var på alle områder i det danske samfund en tendens til at foretrække store enheder på alle felter. Da vi kom til pastoratet i november/december 1975 havde kommunesammenlægningen været en kendsgerning i fem år. De gamle sogneråd var blevet opslugt af Helsingørskommune, og det krævede en kraftig indsats, hvis Vejby og Tibirke havde ønsket, de ville skabe lydhørhed for i stor-kommunen.

De små skoler var væk og erstattet af en skole i Vejby og en i Tisvilde. I 1975 var der fire købmandsforretninger i Tisvilde/Tibirke, slagter, bager, oste forretning og lingeri og sytøj. Der var 3 banker eller sparekasser.

I Vejby var der ligeledes 6-7 købmandsforretninger – tre i selve Vejby og nogle spredt i Holløse, Stranden, Rågelejevej og Mønge. Der var flere lingeriforretninger, mejeriudsalg, slagter, skomager, gartner og mange selvstændige håndværkere. Muligheden for indkøb i Helsinges store forretninger gjorde det vanskeligt for de små købmænd at overleve. Sparrekassen og bankbussen er for længst væk. Landsbysamfundene er tildels væk, sådan som man tidligere kendte dem. Landsbylægen, der ved min indsættelse fortalte, at han havde været med til at modtage fem præster i sognet, havde lukket sin praksis, der nu var overtaget af et lægehus med tre læger.

Natlig krigshandling på kirkegården

En morgen i begyndelsen af 80-erne ringede en ophidset gravermedhjælper på Tibirke kirkegård. Han havde fundet nogle patroner på et gravsted. Han mente, det kunne være krybskytter, der var ude efter et rådyr, der havde for vane at gå ind på kirkegården og bide hovederne af tulipaner på gravene.

Graveren ringede igen, at han nu havde samlet patroner i stor mængde. Nu var hjemmeværnet mistænkt for natmanøvre. Hjemmeværnets ledelse blev meget vrede over mistanken og overdrog sagen til politiet, der hurtigt opklarede sagen. En oberst Gyldenkrone ringede til præstegården og anmodede om foretræde sammen med en løjtnant Jørgensen, Næstved. Få dage efter trillede en militærvogn ind i præstegården. Oberst Gyldenkrone med løjtnant Jørgensen et par skridt bagved trådte ind i studereværelset, og obersten befalede: »Løjtnant Jørgensen, fremfør Deres forklaring og Deres undskyldning!« I retstilling fortalte løjtnanten, at han efter skydeøvelser i Liseleje havde fået den idè at lade sin deling foretage et overraskelsesangreb fra et skjul i hegnet ned forbi kirken for at »erobre« de køretøjer, der ventede nede på vejen for at transportere delingen til kasernen i Sydsjælland. Soldaterne var gået ivrigt op i øvelsen, havde

søgt dækning bag gravsten under fremrykningen og derved forårsaget den nævnte krænkelse af gravfreden på Tibirke kirkegård, hvad han på det dybeste beklagede.

Jeg sagde, at jeg accepterede denne forklaring og på sognets vegne modtog den givne undskyldning, hvorpå jeg bad de herrer tage plads og drikke et glas vin og spise lidt kranskekage. Obersten afslog på grund af mavesår, men løjtnanten greb – lettet over at den pinlige sag var afsluttet – ivrigt ud efter det budte glas. Derefter udvandrede obersten med løjtnanten tre skridt bagved. Således endte krænkelsen af gravfreden, der er en alvorlig sag, på stilfærdig vis, og de to militærpersoner forlod præstegården i deres lille, grå køretøj.

Folkeliv

Vejby Kirke tegnet med kul af Poul F. Lundsgaard

Til de gode oplevelser hørte opgaven med at holde bårtale ved Sct.Hansbålet på Vejby sportsplads. Et år stod jeg ved siden af bålet, der blussede kraftigt. Nu skulle jeg tale. I samme nu åbnedes alle himlens sluser. Det styrtosregnede. På få sekunder var der ikke et øje at se på pladsen. Jeg stod ene ved bålet – også bålpasserne var væk. Mikrofon og højttaleranlæg svigtede og jeg holdt min bårtale i ensom majestæt eller rettere som en druknet mus. Men ølteltet var åbent!

Andre gange var jeg engageret til båltale på stranden ved Tisvildeleje. Juletræstænding første søndag i advent på pladsen ved Vejby forsamlingshus hørte også til en opgave, der nu og da tilfaldt præsten.

Deltagelse i amatørteateraftener eller Vejby-Aften var også noget man så hen til. Fællesspisning af medbragt mad, underholdning ved lokale kræfter og højdepunktet: Udnævnelse af årets Vejby-borger. Et år var det den i byen kendte og afholdte »Cykel-Peter«, som det faldt i min lod få år senere at stede til hvile på Vejby kirkegård lige ved lågen ned til præstegårdshaven. Aftenen sluttede altid med dans. Et år, da min kone og jeg var på vej mod døren, kom en genert herre hen og inklinerede for min kone. Hun dansede gerne med ham, men opdagede snart, hvordan en gruppe mænd spændt fulgte deres dans. Hendes dansepartner havde vundet et væddemål. Mændene havde hidset ham op med:« Du tør ikke byde præstekonen op til dans!« Han tog mod til sig, skød hjertet op i livet og vandt med glans den kasse øl, der var sat på højkant.

Svend Konggaard

Note:

Svend Konggaard var sognepræst i Vejby-Tibirke pastorat fra 1975-1989. Han boede i Vejby præstegård sammen med hustruen Rosa. Svend Konggaard startede et kirkekor, som sang i begge kirker ved højtidelige lejligheder. Han indførte desuden børnegudstjenester, hvor der blandt andet var medvirken ved børn fra Vejby skole til juleprocessionerne.

Vejby-Tibirke Selskabet

Vejby-Tibirke Selskabet – et kulturhistorisk selskab – har som sit formål at virke for bevarelsen af Vejby-Tibirke egnens særpræg, indsamle minder vedrørende egnens kultur og historie, samt udgive publikationer af lokalhistorisk interesse.

Selskabet er selvejende, oprettet i 1966 af en kreds af personer, der gennem deres tilknytning til egnen enten som fastboende eller som landligere har ønsket at gå aktivt ind for selskabets formål.

Selskabet står iøvrigt åbent for alle interesserede, der indtegner sig som medlemmer.

Vejby-Tibirke Selskabet har siden 1967 hvert år udsendt en årbog med artikler og illustrationer omhandlende egnens historie og dens medlemmer.

Årbogen udkommer i juli måned og sendes gratis til samtlige selskabets medlemmer.

Bestyrelsen pr. 1. juni 1999

Søren Nielsen, formand
Alice Jensen, næstformand
Keld Jepsen, kasserer
Jytte Sørensen, sekretær
Mogens Christophersen
Hans Kurt Jacobsen
Benny Jensen
Niels Jørgen Larsen
Henrik Pøhlsgaard

Postadresse:
Vejby-Tibirke Selskabet
Postboks 21
3220 Tisvildeleje

Åh Tisvildeleje CD og bog

John Kofoed Larsen, musiker, og lokal tisvildeborger, har taget et frisk og spændende initiativ til musikalsk og billedmæssigt at hylde vor dejlige egn. John Kofoed Larsen har skrevet og komponeret 13 sange, som blev indspillet i Tisvilde Bio i foråret 1999.

I tilknytning til udgivelsen af CD'en er fremstillet et hæfte med noder, becifringer, tekster og illustrationer til sangene. Lokale kunstnere har stillet deres værker til rådighed til brug i bogen. Nogle af illustrationerne er inspireret af sangene - andre er valgt blandt eksisterende værker. Hæftet er trykt i farver og kan sammen med CD købes hos Schwarz Boghandel, Helsingør, Sankt Helene Centret, Tisvilde og hos turistbureauerne i Helsingør og Tisvildeleje.

Medlemmer af Vejby-Tibirke Selskabet kan, disse steder, erhverve sættet til en medlemspris på kr. 229,- (normalpris 249,-), mod fremvisning af kvittering for årets kontingent til Vejby-Tibirke Selskabet.

